

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Европейски практики в местното самоуправление (доклад от проучване на документи)

Настоящото проучване включва нормативните рамки за гражданско участие в 15 страни - членки на Съвета на Европа показва, че всяка от тях е включила механизми за гражданско участие в своето законодателство.

Най-често те се срещат в националните конституции на държавите, в закони за местното самоуправление, закони за референдуми и граждански инициативи, закони за достъп до публична информация и в общински наредби.

Съществуват разнообразни възможности гражданите да се включат в решаването на важни въпроси касаещи местното население.

Референдумът и гражданската инициатива са често срещани форми на пряко гражданско участие.

В 11 от 15-те проучени държави, гражданите имат правото да инициират референдум на местно равнище. Необходимата подкрепа за успеха на подобна инициатива варира, като в някои държави и региони е изключително ниска (между 1% - 5% от населението с избирателни права), което насърчава използването на този инструмент. В много държави, предимно в Западна Европа, няма задължителен кворум за валидност на референдума.

Обществените консултации са заложили в редица национални и местни законодателства, но често те не са задължителни. Това прави прилагането им произволно, и ги превръща в инструмент на управляващите, вместо на гражданите. Все пак, съществуват и добри примери, с ясно дефинирани процедури и случаи, в които консултирането с местното население е задължително.

Институциите са отговорни да информират адекватно гражданите, да идентифицират заинтересованите страни, да предоставят възможност за изразяване на мнения и да гарантират обратна връзка с участниците.

Модерните технологии играят основна роля в насърчаването и улесняването на гражданското участие. Достъпът до обществена информация чрез Интернет, като например „отворените данни“, позволява на всеки заинтересован да намери нужната информация, спестявайки му бюрократичната тежест от пред електронната ера.

Също така, възможността да се гласува електронно или да се подкрепят граждански инициативи онлайн, активизира по-голям брой хора да участват в тези процеси. Разработването на електронни форуми и портали за обществено консултиране също спомага за диалога между институциите и гражданите в редица държави. Несъмнено, диалогът за електронното управление ще става все по-актуален и ще бъдем свидетели на нови форми на гражданско участие, благодарение на информационните и комуникационните технологии.

Следващата стъпка от изследването си постави за цел да представи добри практики, които могат да се наблюдават в страните от Европа. В настоящия доклад сме се ограничили с около 30 примера от над 10 страни, някои от които все още не са членки на Европейския съюз.

Според нашия анализ повечето от тези примери се свеждат до осмисляне на съвременните технологични възможности – сайтове, е – форуми, фейсбук групи, портали и др. за сметка на прякото включване на гражданите в прояви на живо, а и те колкото ги има обикновено включва ограничени групи от хора.

Макар и да сме наясно, че днес едва ли бихме могли да очакваме да се възпроизведе пряката демокрация от древна Атина, все пак е редно да отбележим, че днес е все по-очевидно отчуждаването и отдръпването на гражданите от непосредствено участие в дейности, свързани с обсъждане на проекти и решения на институциите на местното самоуправление, което е характерно и у нас.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

В изследването са включени и примери от около 10 общини в България. От тях виждаме, че практиките у нас по нищо не отстъпват от тези в другите страни. Тук ще допълним и това, че тези практики широко са застъпени в почти всички общини у нас. По-характерното е, че не са използвани всички възможности, които предоставя законодателството и особено на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление – референдуми, граждански инициативи и др. В крайна сметка, добрите практики въпреки тяхната насоченост към гражданите, последните са основно в позицията на потребители.

Накрая сме представили и някои организационни форми на включване на гражданите в процеса на обсъждане и вземането на решения от институциите. Някои от тях вече видяхме в предходните две групи примери, но все пак акцентуваме върху тях, тъй като предоставят повече възможности за активното гражданство в местното самоуправление.

„Европейските стандарти за гражданско участие в процеса на вземане на решения се развиват значително през последните години. Правото на участие е подчертано в множество обвързващи и необвързващи документи, а европейските стандарти ясно утвърждават идеята, че участието е право, което трябва да се регулира и прилага, а не да се оставя на добрата воля на вземащите решения. Правилата предвиждат широк кръг от въпроси, които трябва да бъдат приложени от държавите, за да се улесни гражданското участие: напр. достъп до информация, равенство на всички индивиди, признаване на съществената роля на НПО, възможност за участие на групи в неравностойно положение, особености на участието в процеса на вземане на решения в областта на околната среда и благоприятна правна рамка. Правото на участие в обществените дела е за всички, без да се правят разлики или необосновани ограничения. Всяко заинтересовано лице, пряко или чрез организация, трябва да може да допринесе за разработването на политики и законодателство.“

Държавите определят и прилагат широк кръг правила, свързани с участието на гражданите в процесите на вземане на решения. Те създават рамка за включване на обществеността и въвеждат правила, които спомагат за повишаване на прозрачността и по-широкия достъп.

Правилата и принципите се включват в различни видове документи, тъй като някои от тях са правно обвързващи, други не. Проведеното проучване доказва, че за да се гарантира успешното и ефективно прилагане, е важно да се включат правно обвързващи гаранции за гражданско участие.

Предприемането на преки и непрекъснати действия, които да повлияят на развитието на техните общности от страна на гражданите отключва огромен демократичен потенциал. Това е граждански резервоар за идеи, енергия и ангажимент, който може да направи много за подобряване на местните общности, социалния живот и за демокрацията като цяло.

Гражданското участие влияе върху качеството на обществените услуги, укрепва уменията за използване им и гарантира, че обществените нужди са изпълнени. Местното самоуправление дава възможност на гражданите и местните власти да си взаимодействат. В този процес най-важният въпрос не е колко граждани са участвали, в каквато и да е дейност на местно ниво, а дали е представено изцяло мнението на гражданите. Ефективността при предоставянето на местни обществени услуги не е възможна, ако гражданите не знаят какво да очакват от местното самоуправление и ако местните власти, предоставящи услугата, не знаят какво очакват гражданите от обществените услуги.

Най-важните принципи относно гражданското участие са:

- участие в събирането и канализирането на мненията от всички заинтересовани страни;
- доверие и откритост, като честно взаимодействие между участници и сектори;
- отчетност и прозрачност, както от НПО, така и от местната власт на всички етапи;
- свобода за гражданите да преследват своите цели, решения и дейности;
- недискриминация, равно третиране на всички лица, включително малцинствата, хората в неравностойно положение, уязвимите или маргинализираните лица или групи, които желаят да участват.“

(„Проучване на практики от европейските страни за включване на гражданите в процеса на вземане на решения на местно равнище“ (София, 2019 г.) реализирано от Българско училище за политика „Димитър Паница“)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

На основата на изследването насочваме вниманието към следните препоръки:

1. Овластяването в различни форми е от ключово значение за включването на гражданите в процеса на вземане на решения.

Гарантираната законово възможност за гражданско участие без подкрепа за използването ѝ е толкова безполезна, колкото и пълната ѝ липса. Както гражданите, така и местните власти често нямат компетентност и увереност, за да се възползват максимално от съществуващите възможности за участие и консултации. Често правната и институционална среда формално подкрепя гражданското участие, но социалният климат, културата и традициите представляват сериозни пречки. Има нужда от обучение и изграждане на капацитет във всички заинтересовани страни в местната демокрация в специфични области като управление, механизми за включване на гражданите в процеса на вземане на решения, преодоляване на конфликти, подходи за вземане на решения и стратегическо планиране.

2. Гражданското участие е невъзможно без правна и институционална инфраструктура.

Наличието или липсата на признати и функциониращи канали за индивидуално и/или колективно консултиране и участие, правни условия и разпоредби, регулиращи достъпа до информация, консултации и участие, наличието на професионална подкрепа за процесите на развитие на общността под формата на социални и обществени работници, съответните организационни мрежи и граждански сдружения, определят как волята на гражданите да участват в процеса на вземане на решения се превръща в действие.

3. Въпросът за това как да се ангажират гражданите не е вторичен. Всъщност изглежда, че **подходът за повишаване на участието на гражданите в процеса на вземане на решения** често е по-важен дори от съществуването и ефективността на наличната за него инфраструктура. Без съмнение, широко разпространеното желание за промяна и ясно изложените принципа са важни отправни точки и именно тук въпросите на подхода имат ключово значение. Ако основната цел е засилена ангажираност на гражданите, тогава **използваният подход трябва да бъде приобщаващ**, тъй като в противен случай всяко действие ще бъде слабо по отношение на легитимността и доверието. Следователно, **процесите на развитие на общността и на местното гражданско участие трябва да започнат „отдолу нагоре“, от местни проблеми и нужди, и трябва да включат най-засегнатите хора по един всеобхватен, видим и прозрачен начин.**

Много често **това изисква творчество, откритост към другите и желание за взаимодействие с хора „лице в лице“**. И докато процесите на гражданско участие, включващи организиране и развитие на общността и застъпничество, първоначално често се занимават с „действия“, опитвайки се да постигнат нещо, **в основата на техния успех е съзнателно усилие за колективно обмисляне на общите проблеми.**

4. Външната подкрепа играе много важна роля за възникването, ефективността и устойчивостта на усилията, насочени към повишаване на гражданско участие на местно ниво. Тя може да бъде под формата на морална подкрепа или одобрение от обществени фигури, медийно внимание и желание за обективно обсъждане на проблемни въпроси, техническа експертиза и развитие на компетенции или финансиране. Някои от тези ресурси могат да бъдат намерени в рамките на дадена общност - сред гражданите, които желаят да участват, чрез техните лични и професионални мрежи, както и в публичните институции, медиите, бизнеса и гражданското общество на местно ниво. Въпреки това, тези ресурси често са ограничени и достъпът до специализирани механизми за подкрепа от други места става важен за успеха на гражданското участие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

5. Друг ключов аспект е степента, до която сътрудничеството и изграждането на партньорства са фактор за успеха на усилията за гражданско участие. Кооперативните отношения се развиват на много различни нива. Важна първа стъпка към напредък в гражданското участие е обединяването на гражданите, обхващащо различни социални групи, интереси и поколения.

Нашият критичен коментар, ако имаме предвид смисъла на термина критичност, а именно: да се предложи алтернатива, чрез която да се преодолее явлението - обект на критичността, е свързан с идеята, че въпреки полаганите усилия и опити, все пак гражданите са поставени в пасивна позиция или им е предоставено ограничено пространство за активност. Налице са главно атрактивни, а някои от тях дори могат да се определят като бутикови форми, чрез които по-скоро се демонстрира активно взаимодействие между институциите и гражданите, отколкото действителни и ефективни дейности, отразяващи мнението и потребностите на местните общности. Изходът е в активиране на живия диалог между представителите на институциите и гражданите.

За да може да се стимулира гражданското участие е необходимо да се направят законови промени в структурата на институциите и да се представят повече конкретни форми на присъствието на гражданите в процесите на осъществяване на местните политики, както и да се прецизират текстовете, които вече са приети, тъй като много случаи те се прилагат формално, а следователно не само неефективно, но и в много случаи и недобросъвестно и имитационно.

С други думи да се стъпи върху принципите за:

- реална прозрачност в действията на институциите, създаваща възможност гражданите да оценяват нейната ефективност, резултатност и почтеност;
- реално, постоянно присъствие на граждани в разписани в нормативни документи структури на властта, където се вземат решения, изработват политики и пр.;
- постигане на реален капацитет (реални умения) на гражданите за устойчиво и резултатно участие.

За целта е необходимо да се

- осигури безплатна и общодостъпна база данни с пълните текстове на действащото законодателство, както и на цялата публична нормативна база на институциите на ниво общини;
- подобри публичната отчетност на органите на централна и местна власт за резултатите от работата им. За общините по-конкретно – провеждане на общи събрания на гражданите и / или лесно достъпен електронен отчет на резултатите.
- установяване и укрепване на механизми за включване на гражданите в процеса на вземане на решения на централно и местно ниво, както и публикуване и обществени обсъждания на отчетите и на проектите за нормативни актове;
- подобряване на програми за гражданско образование в училищата;

Целта на обучението би следвало да е - обучаемите да постигнат реално и практическо овладяване на следните типове дейност:

- познаване на устройството на публичната власт, механизмите за вземане на решения, законодателството в конкретната област и пр.
- натрупване на способности за анализ на конкретните проблеми за решаване;
- формиране на умения за генериране на широка гражданска подкрепа и за трайно привличане на медиите към отразяване на мненията на гражданите по отношение на местните институции;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- развитие на способност за водене на преговори, както и за мобилизиране на гражданска подкрепа в ключови моменти;

- натрупване на базисно знание за правната рамка на гражданско действие;

Причините за този слабост на гражданския сектор в са:

- ориентиране на гражданската активност встрани от местната проблематика – напр. по посока на каузи на национално ниво, благотворителност и пр.

- силен контрол на местните власти върху гражданския сектор;

- миграцията към други райони от страната и други държави, която отнема най-ценния ресурс на общините – активните граждани;

- колаборация на гражданския сектор с партийните структури и местните институции и пр.

- финансова слабост и зависимост;

- слаба доброволческа активност.

Гражданските организации в се намират в неблагоприятно положение спрямо местните органи на властта:

- те или са създадени от, или завзети и подчинени на кмета;

- или са изолирани от политиките и решенията на местно ниво.

Затова е важно правилното позициониране на съществуващите и новосъздаваните организации:

- те трябва да са подготвени и готови за сътрудничество с органите на местно ниво;

- но задължително трябва да отстояват своята автономия.

За да са подходящи и търсени за сътрудничество, те трябва да разполагат със своя експертиза, която е дефицитна за местната администрация. Така самата администрация е склонна да разпознае интерес в сътрудничеството и привлекателност на съответните НПО.

За да удържат своята автономия, НПО трябва да умеят, макар и участващи в дадена форма на сътрудничество, да пазят дистанция и да са готови на публично критично отношение, когато има сериозни основания за това.

Наред с това липсва добро взаимодействие между НПО и местните медии, които обикновено са зависими от местните власти, а от друга страна тяхната политика изключва дейността на НПО като атрактивна за техните адресати. За последното би могло причината е и в политиката на самите НПО, тъй като те не отделят достатъчни средства за комуникационната си политика.

В този план, особено важно е развиването на умения за работа с медиите, за привличане на тяхното внимание, за планиране и осъществяване на събитията по начин, интересен за медиите и подходящ за организацията на тяхната работа, а залагането основно на електронните канали – сайт или фейсбук не винаги дава очаквания резултат за широк обществен отзвук.

Наред с това може да отбележим и дълбокия разлом между НПО и бизнеса. Напр. много често бизнесът разглежда гражданските организации и техните инициативи като безполезни или безсмислени. Изключение от това представят дарителски и доброволчески инициативи, в които бизнеса разпознава добри възможности за PR, поради което предпочита сам да си организира събитията. В някои ситуации бизнесът предпочита дори да създаде своя НПО, което да осъществява неговите PR инициативи или дори да реализира под гражданско “прикритие” свои частни интереси.

Една от причините за слабостта на гражданското общество е слабата разпознаваемост на организациите от страна на заинтересованите групи към които те адресират дейността си, т.е. те не са интересни със своята дейност за т. нар. техни „целеви групи“. Поради критичността им със своята дейност НПО дори отчуждават хората при търсене на съвместни решения за проблемите, които поставят и често те са в позицията на натрапващи се.

В крайна сметка, активното включване на гражданите в процеса на вземане на решения на местно равнище се определя от това доколко стъпва: върху взаимното доверие между институциите и гражданите; върху значими и всеобхватни каузи или проблеми (включващи,

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

конкретни лични или на отделни малки групи от хора, проблеми), които могат да мобилизират гражданите за съвместни действия.

„...Това изисква творчество, откритост ... и желание за взаимодействие с хора „лице в лице“.

„...в основата на техния успех е съзнателно усилие за колективно(то) обмисляне на общите проблеми.“

Материали, използвани в изследването

1. Проучването на нормативните рамки за гражданско участие в 15 страни - членки на Съвета на Европа

По - <https://www.mrrb.bg> > [ups](#) > [articles](#) > [attachments](#)

Австрия

Пряка демокрация

Федералната конституция на Австрия предвижда различни форми на пряко гражданско участие в управлението на страната. Обвързващи референдуми се провеждат по законопроекты за федерално законодателство, вече одобрени от Парламента, при искане на мнозинство от Долната камара на Парламента. При законопроект за федерално конституционно законодателство, най-малко 1/3 от членовете на една от камарите могат да поискат подлагането му на национален референдум. Допитването до народа е задължително по законопроекты за федерално конституционно законодателство от изключително значение. Съществуват и други форми, като необвързващия референдум, незадължителна гражданска инициатива, и необвързваща петиция.

Гражданското участие на регионално равнище е предвидено предимно в регионалните конституции, а на местно равнище – в регионалното обикновено законодателство. В сравнение с федералните закони, на регионално равнище се предвижда също така – досега в пет (от девет) региона – задължителен референдум, иницииран от граждани по вече прието законодателно решение, но преди обнародването му (така наречения “вето референдум”). В други три региона се предвижда комбинация от успешна гражданска инициатива с последващ необвързващ референдум, ако регионалното законодателство не съответства на инициативата. Освен това, обхватът на инициативите понякога включва въпроси и извън законодателството, като някои региони предоставят възможност и общините, не само отделни граждани, да могат да инициират необвързващ референдум.

Такъв може да бъде поискан дори и от малцинство от членовете на регионалния съвет. За провеждане на “вето референдум” по гражданска инициатива, се изисква подкрепата на между 1 и 5% от избирателите; за провеждане на необвързващ референдум по гражданска инициатива е необходима подкрепата на 5% (Щирия), 8% (Горна Австрия) или 10% (Форалберг) от избирателите. Що се отнася до валидността на референдумите, австрийското законодателство не изисква кворум за избирателната активност.

От 1929 г. австрийската федерална конституция съдържа опция за „отзоваване“ на пряко избран федерален президент на общи избори, само по инициатива на федералния парламент обаче. Същият модел се прилага в някои региони към пряко избрани кметове, които могат да бъдат отстранени от длъжност посредством местни общи избори, но само по инициатива на местния представителен съвет. На регионално равнище няма такава възможност поради факта, че никой от членовете на регионалното правителство не се избира пряко.

Консултиране с гражданите

Няколко регионални конституции предвиждат изрично право на гражданско обсъждане на важни въпроси. Например, провинция Форалберг е разработила особени консултативни органи по конкретни проекти на регионално и местно ниво, съставени от граждани, които повече или по-малко са избрани на случаен принцип и се ръководят на база консенсус.

Граждански сдружения

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Друга много характерна черта на австрийската публично - правна система е не териториалното самоуправление, т.е. формации базирани на публичното право (учредени главно със специално законодателство), със задължително членство и групирани около конкретни професионални интереси. Повечето от тях са създадени като „палати“ – за предприятия, за селско стопанство, за служители, но и доста по-малки и по-специфични групи (адвокати, нотариуси, одитори, лекари, фармацевти, студенти, и ловци). Членове 120а – 120с от федералната конституция служат като нормативна база за този вид самоуправление на регионално и дори на местно равнище. Това професионално самоуправление предполага представителство на интересите на неговите членове спрямо държавата на всички нейни равнища, но и изпълнение на специфични задачи на публична администрация, възложени им по отношение на съответните членове на формацията.

Електронно правителство

Относно използването на информационни и комуникационни технологии, няколко федерални законодателни акта регламентират използването им. Това са Закона за електронните подписи, Закона за електронното управление, Част III от федералния Закон за предоставяне на официални документи, и Закона за повторно използване на публична информация. В най-голяма степен по електронен път се осъществява комуникацията на лицата с данъчните власти. Освен това, някои важни федерални публични регистри са изцяло електронизирани, като например кадастъра, регистрите на населението и търговския регистър. Развива се и широка дейност на регионално и местно равнище в този аспект, чрез редица онлайн портали за достъп до публична информация.

Белгия

Пряка демокрация

Белгийският Закон за общините регулира формите на гражданско участие в местното самоуправление на страната. Общинският съвет може, по собствена инициатива или по искане на жителите на общината, да се консултира с тях по всички въпроси от общински интерес, с изключение на лични проблеми и въпроси, свързани със счетоводството, общинските данъци, таксите, многогодишния план, бюджета и промените в бюджета.

Резултатите от допитването не са обвързващи. Инициативи за референдум, произтичащи от жителите на общината, трябва да бъдат подкрепени от най-малко 20% от жителите на общини с по-малко от 15 000 жители, 3000 жители в общини с население 15 000 – 30 000, или 10% от жителите на общини с над 30 000 население. Същите изисквания важат и за минималния кворум за валидност на местния референдум. Също така, Законът предоставя възможността на минимум 20 граждани на общината, навършили 16 години, да представят на общинския съвет свое искане или предложение.

Отделно от това, Фламандският парламент е приел редица законодателни мерки, насочени към насърчаване и засилване участието на гражданите на местно равнище в своите общини. Членове 197 - 200 от Закона за общините на фламандския парламент от 15 юли 2005 г. (FRAM) съдържат мерки, които целят да повишат гражданското участие на общинско ниво. Те задължават общинският съвет организира по закон система за разглеждане на жалби, както и да предприема инициативи, за да гарантира ангажираността и участието на гражданите и на целеви групи в подготовката, изпълнението и оценката на предоставянето на общински услуги. Жителите на общината имат право – при определени условия – да поискат предложения и въпроси, свързани с общинските политики и предоставянето на услуги, описани в мотивирано изложение, да бъдат включени в дневния ред на общинския съвет. Отделно, всеки гражданин има право да внася до

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

БЕЛОСЛАВ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

общинските власти писмени петиции по въпроси от компетентността на общината, подписани от едно или повече лица.

Достъп до обществена информация

Законът за общините също регламентира навременното публикуване на информация от страна на местните власти. Той предвижда предварително обявяване на сайта на общината, както и на публични места в общината, времето, мястото и дневния ред на предстоящите заседания на общинския съвет. Общините са задължени да публикуват и разпоредбите на общинския съвет, както и планове си за развитие, устройство на територията, бюджетите и отчетите си.

Обществени консултации

По искане на общинския съвет, могат да бъдат създадени и консултативни съвети, които да провеждат общи събрания на местното население, с цел събиране на мнения и препоръки по конкретни въпроси. Законът за общините също предвижда възможността част от общинския бюджет да бъде предоставен на инициативни граждански групи или на квартални съвети, за реализиране на конкретни дейности.

Обществен посредник

Назначаването на омбудсман (обществен посредник) за Фламандския регион е задължително, предвидено в Закона за омбудсмана от 7 юли 1998 г. Омбудсманът се назначава от фламандския парламент, без процедура на обществена консултация.

Мандатът е 6 години, а един и същ може да служи не повече от два мандата, независимо дали са последователни или не. Функциите на омбудсмана са да разглежда жалби на гражданите, да сезира компетентните органи, да прави предложения и препоръки, и да наблюдава спазването на моралните и нравствените задължения на членовете на фламандския парламент. Предвидена е и възможност за назначаване на общински омбудсман, но това става по самостоятелно решение на съответната местна власт.

Електронно правителство

Относно електронното правителство, различни общини са предприели законодателни и други мерки за насърчаване използването на информационни и комуникационни технологии за улесняване участието на гражданите в местното управление, например по отношение на придвижването на жалбите, създаването на консултативни съвети, и въвеждането на писмени жалби.

Германия

Участието на обществеността на местно равнище се осъществява в рамките на местното самоуправление, както е гарантирано в основния закон. Възможностите за участие са разнообразни и се регламентират от местните власти на тяхна отговорност. Без да са обвързани от време или място, съвременните телекомуникационни технологии предлагат по-широк достъп за участие. По традиция, участието на обществеността е под формата на публични събрания, например, на детски или младежки парламенти, но съществуват и други възможности, като референдум, петиции, жалби, и обществени консултации.

Пряка демокрация

Местните и областните наредби на провинциите предоставят регулаторната рамка за референдумите. Съществуват различия между провинциите по отношение броя на необходимите подписи, срокове и предмет на референдумите. Делът на избирателите с право на глас, които трябва да одобряват инициативата за референдум, варира за различните провинции между 3% и 15%. Повечето провинции не определят краен срок за събиране на необходимия брой подписи, но някои имат срокове с продължителност от два до шест месеца. Въпросите, по които може да се проведе

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

референдум, са различни за различните провинции: някои провинции не позволяват референдуми по бюджетни местни нормативни актове, такси, налози и планиране на земеползването.

В Долна Саксония, например, е възможно гражданите с право да гласуват в общината да отзовават пряко избрани кметове и окръжни изпълнителни директори, както и да анулират нормативни актове приети от местната власт. Искането за отзоваване се взема на заседание на местния представителен орган с три четвърти от неговите членове и в допълнително заседание, което не може да е по-рано от две седмици – също с мнозинство от три четвърти от членовете на местния представителен орган. След това, имащите право на глас в общината могат да гласуват.

В допълнение към референдумите, Долна Саксония предвижда също така и възможност жителите на общината да поискат от избраните местни представители да вземат отношение по конкретен проблем в публична среща. За разлика от други провинции обаче, Долна Саксония не изисква местните власти да вземат решение по въпроса.

Жителите, които са навършили 14-годишна възраст, имат право да подават такива петиции. Петициите могат да се отнасят само до въпроси в обхвата на компетентност на общината. Броят на подписите, необходими за да бъде приета петицията, се различава в зависимост от големината на общината.

Обществени обсъждания

Обществените обсъждания се използват на всички равнища на управление, подпомогнати от Интернет платформи за участие и обсъждане. Съществуват много различни формати за участие на местно равнище, например по конкретни въпроси, като бюджети или развитие на общините. Много общини предлагат дискуссионни платформи за идеи, коментари и жалби от страна на обществеността. Общественото участие е задължително при планирането на местното земеползване, защото плановите документи трябва да бъдат на разположение за публична проверка.

Обществен посредник

Някои провинции са назначили омбудсмани за подпомагане на комисиите по петициите. Задача на омбудсмана е да защитава правата на гражданите спрямо държавните институции и публичната администрация и да консултира гражданите по социални въпроси. За тази цел бяха приети специални закони. Много агенции също са определили лица за контакт с обществеността. Германия няма законодателство за назначаване на омбудсмани на местно равнище, но местните власти могат да решат дали да го направят на своя отговорност в рамките на местното самоуправление. Много градове, общини и области имат омбудсмани.

Електронно правителство и отворени данни

По-голямата прозрачност играе ключова роля в насърчаването на гражданското участие в Германия. Един от елементите на прозрачността са отворените данни, което означава предоставянето на правителствени данни за повторна употреба. Германия има централен интернет портал за федералните, щатските и местните правителствени данни в стандартен формат (GovData, www.govdata.de). Понастоящем порталът оперира пилотно. През есента на 2015 г. федералното правителство ще приеме национален план за действие по изпълнение на Хартата за отворени данни на страните от Г-8.

Законът за електронното управление (в сила от 1 август 2013 г.) е предназначен да улесни електронната комуникация с правителството и да даде възможност на федералните, провинциалните и местните власти да предлагат по-опростени, по-ефикасни и по-лесни за използване електронни административни услуги. Важни елементи от него са принципите на електронно деловодство, изисквания за публикуване на документация чрез официални издания в електронен вид, и други разпоредби.

Достъп до обществена информация

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Също така, Законът за свобода на информацията създава безусловно право на достъп до официална информация, съхранявана от федералните агенции. Съгласно закона, заявителите имат право да получават информация или да преглеждат документацията.

Правото на достъп се прилага за всички, независимо дали те са пряко засегнати или не, но може да подлежи на ограничения, по-специално за защита на обществени и частни интереси. Институцията трябва да информира заявителя за причината поради която не предоставя достъп до информацията. Повечето провинции имат сходни закони в тяхната област на правомощия.

Граждански жалби

Редът за подаване на жалби гарантира, че всеки гражданин може да подава молби или жалби до отговорните институции и до законодателната власт в съответствие с член 17 от Основния закон. И германският Бундестаг, и парламентите на провинциите имат комисии по жалбите. Съгласно Основния закон, правото на жалба се отнася до всички публично-правни институции и по този начин и до общините. По отношение на въпроси от местно значение, гражданите могат да се обръщат директно към местните власти, съставени от избрани представители (местни и областни съвети).

Гърция

Пряка демокрация

На национално равнище Конституцията и изборното законодателство (Закон 4023/2011) предвиждат провеждането на национален референдум. В съответствие с член 44, ал.2 от Конституцията „Президентът на републиката с указ обявява референдум по важни въпроси от национален характер след решение, прието с абсолютно мнозинство от общия брой на членовете на Парламента, взето по предложение на правителството. Референдум по законопроекти, приети от Парламента, регламентиращи важни социални въпроси, с изключение на данъчни въпроси, се обявява с указ на Президента на Републиката, ако за това е взето решение с три пети от общия брой на членовете му, след предложение на две пети от общия брой на неговите членове. Не могат да се правят повече от две предложения за провеждане на референдум по даден законопроект в един и същ парламентарен мандат.“

Член 216 от Закон 3463/2006 предвижда възможността за провеждане на местни референдуми по сериозни общински въпроси по инициатива на общинските власти. Решението се взема с мнозинство от 2/3 от членовете на общинския съвет. Резултатът е задължителен за местния съвет. Гражданите, които имат право на глас в местните избори, могат да участват в референдума. Референдумът се счита за валиден когато в него участват 50% от хората, които са регистрирани в избирателните списъци. Референдум не може да се провежда по въпроси, свързани с бюджета или с налагането на такси.

Консултативни комисии

Освен чрез референдуми, гражданите могат да участват в местното самоуправление и чрез консултативни комисии. Член 76 от Закон 3852/2010 предвижда създаването на Общинска консултативна комисия с мандат от 2,5 години в общини с над 10,000 жители и по решение на общинския съвет, за което се изисква мнозинство от 2/3 и с обикновено мнозинство в по-малките общини. Комисията се състои от представители на местната общественост от различни кръгове – търговски, работодателски, родителски, спортни, културни, юридически, граждански и други сдружения и организации. С членове, чийто брой варира от 25 до 50, комисията организира открити заседания, които задължително се провеждат веднъж годишно преди съставянето на бюджета и годишния план за действие и най-малко веднъж на всеки 3 месеца. Председателствана от кмета или от заместник-кмета, комисията отговаря за даване на становища на общинския съвет относно планове за развитие, планове за действие и оперативни и технически програми. Тя също наблюдава и следи за нередности в изпълнението на общинските планове и изразява становища за

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

отстраняване на проблемите. Подобни консултативни комисии съществуват и на регионално равнище, чийто членове варират между 35 и 60. Задълженията и функциите им съответстват на тези на общинските комисии.

Обществени консултации

Член 85 от Закон 3852/2010 предвижда, че в местните общности могат да се свикват събрания на жителите от представителя или от председателя на консултативните комисии, съгласувано с кмета. Тези събрания се провеждат най-малко един път годишно с цел формулиране на предложения, отнасящи се до въпроси свързани с местната общност. Това най-често са мерки в областта на социалната политика, строителни и инфраструктурни проекти, насърчаване на туризма, спортни и културни дейности, както и други услуги и политики на общината или региона. Решенията се вземат с обикновено мнозинство от присъстващите членове. Специално, що се отнася до регионите, на разположение е и процедура за електронни консултации с гражданите, заедно с формулирането на становище от регионалната консултативна комисия. След като предложенията бъдат събрани и разпределени по групи от регионалните служби, те се внасят от председателя на регионалната консултативна комисия на нейно заседание. Процедурата за систематизиране и методологията, които е необходимо да се следват, са по преценка на всеки регион.

Обществен посредник

Освен националния омбудсман, Закон 3852/2010 предвижда и избирането на местен омбудсман (обществен посредник) в общини с над 20 000 жители. Изборната процедура се провежда в срок от 2 месеца след избора на общинските и регионалните власти. Местните омбудсмани се избират от общинските / регионалните съвети и са отговорни пред тях.

Закопи 3463/2006 и 3852/2010 дават възможност на всяко лице, което твърди законен интерес, да предявява иски срещу решения или действия на местните власти пред компетентните органи. Член 225 от Закон 3852/2010 се отнася до решенията, изпратени за контрол за законосъобразност, които могат да се обжалват от всяка заинтересована страна. В допълнение към член 225, същият закон предвижда и възможност за обжалване на избора на нов кмет, общински съвет, регионален управител, или регионален съвет.

Електронно правителство и отворени данни

Съществуват редица добри практики в Гърция относно електронното управление. Чрез използването на информационни и комуникационни технологии на национално и местно равнище, гражданите са улеснени и получават обширен достъп до информация и възможност да изразят становище. Интернет сайтът www.opengov.gr/ осигурява отворени правителствени услуги, основани на обща рамка от принципи като прозрачност, консултации, отчетност и децентрализация. Преди внасянето им в парламента почти всеки законодателен проект или дори политическа инициатива от страна на правителството се публикуват в блога като платформа. Граждани и организации могат да публикуват своите мнения, предложения и критики текст по текст. Освен това, порталът ЕРМИС (<http://www.ermis.gov.gr/>) се използва за разпространяване на информация за гражданско участие в управлението, особено на национално равнище.

Законът за „Отворени данни“ е в етап на обсъждане и възприема принципа на „Отворените данни“, съгласно който данните на гръцката публична администрация ще са отворени, налични и достъпни за всеки, както и за многократно ползване.

С оглед постигането на прозрачност и осигуряване на достъпна информация за всички хора на местно равнище, член 71, ал. 3 от Закон 3852/2010 предвижда задължението всяка община да има официална Интернет страница, на която са публикувани всички решения на общинските органи, както е предвидено в действащото законодателство. Също така се публикуват и тримесечните доклади на Икономическата комисия за изпълнението на регионалните и общинските бюджети. По Интернет се излъчват на живо извънредните заседания на Областния съвет, на което се отчита работата на ръководителя на региона и на изпълнителния комитет.

www.eufunds.bg

Естония

Пряка демокрация

Конституцията на Естония предвижда провеждането на национален референдум. Съгласно член 162, предложенията за промяна в глава I и XV на Конституцията задължително трябва да бъдат подложени на национално допитване. Други конституционни промени, както и въпроси от национално значение също могат да подлежат на референдум, но не е задължително. Референдуми не могат да бъдат провеждани по въпроси касаещи бюджета, финансовите облигации на държавата, данъчната политика, ратифицирани международни договори, извънредно положение, или националната сигурност. Резултатите от всички референдуми са с обвързващ характер.

Законът за местното самоуправление (ЗМС) гласи, че гражданите на всяка община или населено място имат правото да участват в местното самоуправление. Основният инструмент за пряко гражданско участие на местно ниво е гражданската инициатива.

Според чл. 32 от ЗМС, гражданите могат да променят или анулират местно законодателство, чрез гражданска инициатива, подкрепена от минимум 1% (но не по-малко от 5 жители) от местното население с право на глас. Местният изпълнителен орган е задължен да разгледа и обсъди предложенията на гражданите в срок от 3 месеца, като на своето заседание трябва да покани и представител от гражданската инициатива.

Електронно гласуване

Естония е първата страна в света въвела всенародно гласуването по Интернет. Системата за електронно гласуване се разработва от 2002 г., и стартира пилотно две години по-късно.

През 2005 г. за първи път се използва на избори за местни общински съветници, а през 2007 г. естонците стават първите граждани в света, които гласуват електронно на парламентарни избори. От 2011 г. гражданите могат да се регистрират за гласуване и чрез мобилни устройства.

Популярността на електронното гласуване постоянно набира сили.

През 2009 г. на европейските избори, 15% от гласовете са били пуснати онлайн, докато само две години по-късно, на парламентарните избори, процентът се е качил до 24.3%. На последните избори за Европейски парламент, една трета от гласоподавателите са избрали опцията за гласуване по Интернет, от 98 различни държави. В световен мащаб, Естония служи като водещ пример и пионер в тази сфера.

Проучване на гражданското мнение

Друга форма на гражданско участие на местно ниво са проучванията на мнението. Общинският съвет има правото да организира и проучване на мнението на местното население по важни въпроси свързани с местното самоуправление. При промени в името или територията на дадена община или населено място, местният орган е задължен да проучи публичното мнение предварително. При изготвянето на общински план за развитие (на всеки 4 години), местният орган трябва да гарантира включването на всички заинтересовани страни в процеса. Всички заседанията на общинския съвет са публични, освен когато въпросите за обсъждане са обект на държавна тайна според законодателството.

Обществени консултации

Правителството на Естония е изготвило специален „Кодекс на добрите практики за публично ангажиране“, с препоръки и принципи за включването на гражданите в процеса на вземане на решения. Той е публично достъпен на официалния сайт на правителството. Според този документ, основните механизми за включване на гражданите в управлението на страната са информирането, консултирането, и участието. Освен чрез навременното публикуване на информация относно предвидените законодателни промени, правителството и институциите се ангажират също така адекватно да проучат публичните настроения, както и пряко да включат

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

заинтересованите страни под формата на съвместни работни групи. Включването на заинтересованите групи цели да повиши легитимността на решенията.

Преди ангажирането на заинтересованите страни, институциите изготвят „оценка за въздействието“, според „Насоките за оценка на въздействието“, с цел да се идентифицират конкретни заинтересовани групи, както и сроковете и обхвата на публичните консултации. Всички те могат да бъдат променяни в хода на общественото обсъждане, според нуждите. Държавните органи са длъжни да предоставят обширна информация на заинтересованите страни, които ще участват в консултациите, относно обекта на обсъждане. Следват публичните консултации, които се провеждат на два етапа – преди изготвянето на законопроект или програма, и след това. Стандартно, те продължават около 4 седмици.

На присъстващите граждански групи се гарантира правото да изразят становище и препоръки впоследствие. Институциите се ангажират, в срок от 30 дни след получаването на препоръките и коментарите, да отговорят на заинтересованите страни, изразявайки своята позиция. В случаите, когато консултациите продължават по-дълго от 3 месеца или се провеждат на повече етапи, държавният орган изготвя и междинен доклад, включващ препоръки на заинтересованите страни. Макар и тези препоръки да нямат обвързващ характер при вземането на окончателните решения, те често служат като коректив на властта. Редовните публични консултации по важни въпроси поддържат диалога между политическия елит и гражданите на страната и могат да бъдат изтъкнати като позитивен пример, който да бъде използван и в други държави.

Литва

Пряка демокрация

Според Конституцията на Република Литва, национален референдум се насрочва, когато такъв бъде поискан чрез подписка от минимум 300 000 граждани с избирателни права, или минимум една четвърт от членовете на Сейма (Парламента). По въпроси свързани с промени на някои членове от Конституцията, провеждането на референдум е задължителен. Резултатите от този тип референдум са обвързващи, ако в него са гласували минимум 50% от имащите право на глас. Съществуват и консултативни референдуми.

Проучване на гражданското мнение

Законодателството на Република Литва не предвижда опцията за провеждане на местни референдуми, но гражданите могат да изразяват своето становище по въпроси свързани с местното самоуправление в така наречените „проучвания на мнението на местното население“. Тази възможност е заложена и описана в измененията към Закона за местното самоуправление, влезли в сила от 2012 г. Проучвания, свързани със създаване на общини, ликвидация на съществуващи общини, както и за определяне и промяна на техните териториални граници и центрове, се провеждат в съответствие със Закона за административно-териториални единици и техните граници.

Жителите могат да изразяват своето становище по проблемите на управлението на публичните общински дела като участват в проучване на мнението на местното население.

Резултатите от проучването имат консултативен характер. Право да инициират проучване имат жители на общината (минимум 5% от имащите право на глас), Общинския съвет (по искане на минимум една четвърт от общинските съветници), и административния ръководител (със съгласие на заседанието на старейшините). При инициране на проучване от страна на граждански инициативен комитет, необходимият брой подписи трябва да бъдат събрани в срок от 2 месеца.

След внасянето и проверката на подписите, общинският съвет разполага със срок от 1 месец да насрочи проучване.

Територията на гласуването се избира като се вземат предвид актуалността на въпросите, представени за проучване на мнението. Проучването на мнението може да стане чрез гласуване по

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

време на събрание, или посредством извадково проучване, проведено чрез интервюиране на респондентите в домовете им. Комисията по проучването, не по-късно от пет работни дни след края на проучването, представя резултатите на директора на общинската администрация.

Общинският съвет трябва да разгледа въпроса/въпросите включени в проучването на следващото си заседание, ако не по-малко от 15 на сто от жителите на територията са изразили становище, и да изрази отношение по тях, излагайки своите мотиви. Решението трябва да бъде официално оповестено чрез местните средства за масово осведомяване и на Интернет страницата на общината.

Открити общински заседания

Гражданите също така могат да внасят коментари и предложения, когато правните актове се публикуват преди приемането им. Заседанията на общинските съвети са открити за обществеността. Председателстващият заседанието има право да разреши на поканени лица да се изказват на заседанието. Ако даден въпрос, който се обсъжда на заседание на общинския съвет, е свързан с други лица, присъстващи на заседанието, на тях им се разрешава да зададат своите въпроси към докладчиците и да се изказват в съответствие с процедурата, предвидена в правилника за работа. Ако технически е възможно, заседанията на общинския съвет се излъчват на интернет страницата, в съответствие с процедурата, определена от общинския съвет.

Обществен посредник

В Литва има само национални омбудсмани. Те се назначават от Сейма, с мандат за 5 години. Ролята на омбудсмана е да защитава правата на гражданите, да гарантира техните свободи, и да упражнява надзор върху изпълнението от страна на държавните органи на техните задължения. Той също така разследва оплаквания за злоупотреби със служебно положение от длъжностни лица и чиновници в публичната администрация.

На местно ниво може да се отличи една конкретна добра практика, която наподобява на омбудсмана. Това са така наречените „старейшини“ – или представители на местната общност. Назначаването на такива е регламентирано в Закона за местното самоуправление. Кандидатът за старейшина се издига пряко от гражданите, и може да бъде всеки местен жител, както и представител на неправителствена организация, асоциация, сдружение, или фирма която извършва дейност на съответната територия. В населени места с не повече от 500 жители, старейшината се избира на събрание на населението, докато в такива с над 500 се избира с проучване. Селища, намиращи се на територията на една община, могат да сформират „старейшинство“, съставено от съответните местни старейшини. Проектът за формиране на старейшинство се одобрява от общинския съвет по предложение на директора на общинската администрация. На свои заседания, старейшините разглеждат и вземат решения по въпроси, които са от интерес за жителите на старейшинствата. Ролята им е да служат като посредник между обществените интереси и местната политическа власт.

Норвегия

Пряка демокрация

Законовите възможности на гражданите на Норвегия да участват пряко в управлението на страната са доста ограничени, както на национално така и на местно равнище.

Конституцията на Норвегия от 1814 г. не предвижда възможност гражданите да могат да инициират национални референдуми. Единствено Парламентът може да реши да проведе плебисцит, който е с консултативен характер. От 1905 г. насам са се провели едва 6 такива.

На местно ниво нещата стоят по малко по-различен начин. От 1970 г. насам са проведени над цели 700 плебисцита. Отделно, през 2003 г., правителството на Норвегия въвежда гражданската инициатива на местно равнище. Тя е регламентирана в Закона за местното самоуправление. Според чл. 39, Общинският съвет или окръжният съвет са задължени да

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

разглеждат и да вземат решения по предложения, касаещи дейността на общинския или на окръжния орган, ако не по-малко от 2 на сто от жителите, или алтернативно 300 от общинската територия или 500 в окръга, подкрепят предложението. Общинският съвет или окръжният съвет се произнасят с решение по предложението не по-късно от 6 месеца след като му е даден ход. Тези жители, които подкрепят инициативата, се уведомяват за взетите решения и за мерките, които ще бъдат реализирани в резултат на предложението.

Ако предложението бъде отхвърлено, ново такова със същото съдържание не може да бъде внесено в рамките на един и същ избран мандат. Според същия закон, местната власт може да реши да проведе и консултативен референдум на своята територия.

Консултиране с гражданите

Не съществува нормативна рамка за прякото ангажиране на гражданите чрез публични консултации. Местните и регионалните власти могат обаче, на доброволни начала, да организират публични обсъждания или срещи с местното население, по важни въпроси за местното самоуправление.

Достъп до обществена информация

Законът за свободен достъп до информация регламентира видовете информация, до които гражданите имат право да поискат достъп. Когато им бъде отказан такъв, трябва да е придружено с ясно обяснение за причините, съгласно закона. Гражданите имат право да обжалват решението. Въведени са електронни системи, които да позволяват на жителите да комуникират пряко с властите, например в областта на общата информация, информация за правата и задълженията, реда за заявления и несъответствия. Документите са достъпни в Интернет.

Обществен посредник

В Норвегия няма местни омбудсмани, а само национален. Законът за парламентарния омбудсман регулира неговите функции. Всяко лице, което смята, че е било подложено на несправедливост от публичната администрация или е лишено от личните си права, може да подаде жалба до омбудсмана. Жалбата трябва да съдържа името на тържителя и трябва да бъде подадена не по-късно от една година след извършване на административния акт или предметът на жалбата е прекратен. Ако жалбоподателят е сезирал по-вишестоящ административен орган, срокът започва да тече от датата, на която този орган постанови своето решение. Омбудсманът решава дали дадена жалба съдържа достатъчно основания за разглеждане на проблема.

Полша

Пряка демокрация

Според Конституцията на Полша, правителството може да насрочи национален референдум по важни въпроси за страната, при промени в Конституцията, или при ратифициране на международен договор. Гражданите също могат да инициират референдум, чрез подписка подкрепена от минимум 500 000 души с изборителни права.

Законът за националните референдуми гласи, че Парламентът решава дали да проведе референдум, дори и в случай че са събрани необходимия брой подписи. Когато на референдума гласуват над 50% от имащите право на глас, резултатът е с обвързващ характер. Това не важи за конституционните референдуми, където резултатът е винаги обвързващ.

Освен правото да инициират референдум, гражданите могат да предлагат и национално законодателство чрез гражданска инициатива. Според Закона за законодателните граждански инициативи, 100 000 души с изборителни права могат да сторят това, ако съберат необходимите подписи в срок от 3 месеца от регистрирането на инициативата. Въпроси по които гражданите нямат право да инициират законодателство са данъците и публичните финанси, отбраната на държавата, и амнистията. На местно ниво, някои общини/населени места предвиждат възможността за гражданска инициатива. Минималният брой подписи е различен, като всяка

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

местна власт сама определя съответния праг. В Лодз например, са необходими 6 000, докато във Варшава – 15 000.

Член 170 от Конституцията на Полша позволява организирането на местни референдуми по важни въпроси свързани с местното самоуправление. Отделно, Законът за местното самоуправление предвижда 10% от гражданите на дадена община/населено място да могат да инициират референдум на територията си. Провеждането на местен референдум е задължително при отзоваване на общинската/регионалната власт преди приключването на мандата и, както и при решение за самооблагане за обществени цели. При промени в територията на община или населено място, местната власт е задължена да се допита до населението, като една от формите е насрочването на референдум. Кворумът за валидност на местен референдум е 30%. Що се касае до референдумите за местно самооблагане, е необходимо 2/3 от гласувалите да подкрепят идеята за да бъде приета.

Публични консултации

Публичните консултации са една от основните форми на диалог между местната власт и местното население в Полша. Провеждането им е предвидено в Закона за местното самоуправление. Публични консултации трябва да се проведат преди приемането на градоустройствен план, както и при планирането на проекти с осезаем ефект върху околната среда. Това е предвидено в Закона за устройство и развитие на територията, както и в Закона за достъп до информация за околната среда и нейното опазване. Все повече общини и градове избират да включат публичните консултации в своето местно законодателство. Примери за това са Краков, Лодз и Слупск. От 2009 г. насам, съществува и възможността за разпределение на част от селските фондове за интересите на местното население, след пряка консултация с тях – така нареченото „бюджетиране чрез участие“. Въпреки това, този механизъм съществува само на ниво малки населени места и не се използва в градовете (с изключение на Сопот) и общините.

Електронно правителство

Правителството на Полша полага все по-големи усилия в развитието на електронното управление, с цел улесняване на комуникацията си с гражданите. Законът за компютъризация на операциите на субекти извършващи обществени задачи (2005 г.), е основния инструмент, който регулира електронното правителство. Чрез него, управляващите са изготвили и редица програми за насърчаването на информационните и комуникационните технологии (ИКТ). Действащите сред тях в момента са „Националната програма за интегрирана компютъризация 2020“, „Дигитална Полша 2014-2020“, и „Националната стратегия за развитие 2020“, която включва и е-правителството.

Последната си възлага и създаването на унифицирани стандарти и формати на електронните портали с цел улесняване на гражданите, както и разширяване на спектъра от информация, която е дигитално достъпна. В повечето случаи, тези програми имат за цел да надградят върху постигнатото до момента в сферата на електронното правителство, но също така включват и нови измерения и подходи.

Достъп до обществена информация

Законът за достъп до публична информация (2001 г.) гарантира правото на гражданите да изискват касаеща ги информация от съответните органи, които от своя страна са задължени да отговорят в срок от 14 дни. Органите са задължени също така да предоставят достъп до информация чрез Интернет портал–така наречения „Бюлетин за публична информация“, който стартира през 2003 г.

Румъния

Пряка демокрация

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Съгласно Конституцията на Румъния, съществуват два случая, в които провеждането на национален референдум е задължително. Единият е за отстраняване от длъжност на Президента на страната. Минимум 1/3 от членовете на Парламента могат да предложат отстраняване на Президента, при наличието на сериозни нарушения в изпълнението на длъжността. Ако предложението се приеме на пленарно заседание, то следва да бъде подложено на национален референдум, в рамките на 30 дни. Другият случай когато провеждането на референдум е задължително е, когато се правят промени в Конституцията. Такива промени могат да бъдат инициирани от Президента, минимум 1/4 от народните представители, или от най-малко 500 000 граждани с избиращелни права.

Според Закона за организацията и провеждането на референдум, резултатите от тези допитвания са с обвързващ характер. Необвързващи (консултативни) референдуми могат да се проведат по други въпроси от национално значение. Такива може да инициира единствено Президента. За да бъде валиден национален референдум в Румъния, е необходимо да гласуват най-малко 30% от имащите право на глас.

Освен иницирането на промени в Конституцията, гражданите на Румъния могат да предлагат и други законодателни промени. Законодателна инициатива се разглежда от Парламента, когато такава е събрала подкрепата на минимум 100 000 граждани, от поне 1/4 от окръзите в държавата. Отделно, във всеки от тези окръзи трябва да са се подписали най-малко 5 000 души.

На местно равнище гражданите не могат да иницират референдум. Според Закона за референдумите, това може да стори председателя на Общинския съвет или 1/3 от общинските съветници. При законопроект за изменението на териториалните граници на общини, градове или окръзи, допитването до местните жители чрез референдум е задължително.

Публично обсъждане

Законът за прозрачността на процеса на вземане на решения в публичната администрация (2003 г.) има за цел да стимулира активното гражданско участие в процеса на вземане на решения на национално и местно равнище. Съгласно член 6 от Закона, органите на държавната и местната власт са задължени да изпратят информация до всички предварително заявили интерес страни за конкретен законопроект не по-късно от 30 дни преди подаването му за анализ, одобрение и приемане от страна на държавните органи.

След като направи това, съответният орган на публичната администрация трябва да гарантира период от най-малко 10 дни, в който всички заинтересовани страни (граждански организации, асоциации, частни предприятия, професионални съюзи, и др.) да могат да отправят писмени препоръки върху законопроекта. Предвидена е и възможността да се организира публично обсъждане, по инициатива на административния орган. Той е задължен да уведоми всички желаещи да присъстват, не по-късно от 3 дни преди обсъждането. Срещите са открити и за медиите, което стимулира по-голяма прозрачност.

Всички заинтересовани страни имат правото да изразят становище по законопроекта по време на публичното обсъждане, но окончателното решение принадлежи на административния орган. Когато изготвя финалния си анализ за дадения законопроект, административният орган е задължен да даде отчет за всички препоръки и становища, които е получил от заинтересованите страни.

Достъп до обществена информация

Законът за свободния достъп до публична информация (2001 г.) описва правомощията на гражданите и регулира процедурите по изискване на информация от органите на публичната администрация. Публичната власт или институция, до която е изпратена молба за достъп до информация, е задължена да отговори на подателя в срок от 10 дни.

Ако прецени, че казуса е по-сложен, публичният орган разполага с 30 дни да обслужи подателя, но отново трябва да го информира за това в срок от 10 дни. Отказът за предоставяне на поисканата информация трябва да бъде мотивирана и съобщена в рамките на 5 дни.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Обществен посредник

Парламентът на Румъния назначава национален Омбудсман, който е отговорен за гражданите от цялата страна. Седалището на институцията Омбудсман е в Букурещ, но също така разполага и с 14 териториални офиса. Освен физически, гражданите могат да отправят своите петиции към Омбудсмана по телефон (от 2002 г.) и по електронна поща (от 2004 г.). Официалната Интернет страница на институцията дава обширна информация за правата на гражданите, компетенциите на Омбудсмана, и процеса на отправяне и разглеждане на петиции.

Словакия

Пряка демокрация

Конституцията на Република Словакия позволява на гражданите да инициират национален референдум. Президентът е задължен да насрочи такъв, ако е подкрепен в подписка от минимум 350 000 граждани с избирателни права. Парламентът на страната също има правото да инициира референдум, чрез резолюция подкрепена от минимум половината от присъстващите членове на пленарното заседание. Освен това, парламентът е задължен да разгледа и обсъди исканията на граждани, ако те са събрали минимум 100 000 подписа под формата на петиция.

Основните нормативни актове, регламентиращи прякото участие на гражданите на местно ниво са Закон No 369/1990 относно устройството на общините (наричан по-долу „Закон за устройството на общините“) и Закон No 302/2001 относно самоуправляващите се региони. Като се има предвид, че Словакската република разграничава две нива на местно самоуправление, които са общини и региони, тези два нормативни акта обхващат общата законова регламентация в тази област. Гражданското участие се насърчава чрез различни инструменти, като например местни референдуми и местни събирания на граждани. Освен това, гражданите могат да подават жалби и предложения до органите на местно самоуправление. Закон No 85/1990 относно правото на петиции дава право на гражданите самостоятелно или съвместно да се обръщат към държавните органи или органите на местното самоуправление по въпроси от обществен или друг общ интерес със заявления, предложения или жалби.

Съгласно Закона за устройството на общините, Общинският съвет е задължен да се допита до местните граждани чрез референдум при случаите на сливане, разделяне или закриване на общини, промяна в наименованието на общината, или отзоваване на кмета. Местен референдум може да бъде инициран и от гражданите, с подписка подкрепена от най-малко 30% от имащите право на глас на съответната територия. Референдумът се насрочва в срок от 90 дни след успешното внасяне на инициативата. Най-малко 15 дни преди датата на местния референдум общината изпраща уведомление до всички имащи право на глас на местния референдум, като посочва датата на приемане на решението от Общинския съвет за обявяване на местен референдум или датата на получаване на петицията, въпроса или въпросите, които гражданите са поставили за решаване, датата и часа на местния референдум.

Резултатите от местен референдум на общината са валидни, ако в него са участвали най-малко половината от имащите право на глас и ако решението е било одобрено от мнозинство от действителните гласове, подадени от участниците в гласуването. Общинският съвет обявява резултатите от гласуването на жителите на общината на официалното информационно табло в срок от три дни след получаване на документацията от гласуването. Що се отнася до техния характер, местните референдуми обикновено нямат задължителен характер, освен някои изключения, но резултатите от тях се разглеждат сериозно от Общинския съвет. Местните референдуми с обвързващ характер включват референдуми за отзоваване на кмета, които са задължителни след официалното им обявяване.

Открити общински заседания

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Формите на консултативно гражданско участие включват правото да се присъства на заседания на общинския съвет, правото да се изискват разяснения по общи разпоредби одобрени от общинския съвет, правото на местни събрания на граждани, и правото да се подават жалби до местните органи. Заседанията на Общинския съвет по принцип са открити и публични, така че гражданите могат да участват в тях. Законът за устройство на общините постановява, че общинският съвет обявява заседанията си за закрити, когато се обсъждат въпроси, свързани с информация, защитена от специални закони. Заседанията на Съвета обаче по отношение използването на публични средства за работни заплати в структурата на местната власт и за разпореждане с общинска собственост никога не могат да бъдат разглеждани в закрито заседание. Ако гражданин поиска правото да се изкаже по време на заседанието на Общинския съвет, на него може да му бъде позволено да направи това.

Събрание на жителите

Друга форма на гражданско участие включва публични събрания на жителите на общините. Тази форма е предвидена в Закона за устройство на общините и позволява на Общинския съвет да свиква публични събрания на жителите на общината или на част от нея с цел обсъждането на общинските дела.

Електронно правителство

Словашкото правителство си е поставило за цел изграждането на модерно и ефективно електронно управление. Най-важният нормативен акт в тази област е Закон No 305/2013 относно електронната форма на управление от публичните власти и относно изменения и допълнения към други актове (Закон за електронно правителство), който е в сила от 1 ноември 2013 г. Целта на този закон е да се определят общите процедурни правила за упражняването на публична власт в електронна форма, включително всички необходими правни институции и създаването на функционален модел на електронните услуги за държавните органи и публичните институции, както и връзка към основните регистри на публичната администрация. В основата на предложението е кодифицирането на електронната комуникация като основна форма на комуникация с публичните органи, както и между самите публични органи. Законът предвижда редица информационни системи за извършване дейността на публичните власти в електронна форма, електронното подаване на документи, официални електронни документи и различни условия и начини за упражняване на публичната власт в електронен вид.

Обществен посредник

В Словакия не съществува законова рамка за назначаването на местен омбудсман, но някои от местните власти създават институции, подобна на нея, на доброволни начала. Местният омбудсман в този случай няма никакви задължителни правомощия или компетенции.

Словения

Пряка демокрация

Законът за местното самоуправление е основния нормативен инструмент, който осигурява правото на гражданите да участват пряко във вземането на решения на местно равнище в Словения. Формите на гражданско участие са общинските референдуми, гражданските инициативи и събрания на местното население.

Законът за местното самоуправление урежда два вида местни референдуми: референдум след приети общински наредби, които все още не са влезли в сила и не засягат въпроси за бюджета или местни данъци и такси, и консултативен референдум по всеки въпрос в рамките на компетентността на общината. Инициативата за референдум по общинска наредба може да бъде предприета от членовете на общинския съвет, от кмета или от 5% от гласоподавателите в общината. Ако референдумът се иска от членове на общинския съвет или от кмета, обявяването му е по избор, но ако е поискан от избирателите – той е задължителен. Общинският съвет може да

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

обяви консултативен референдум по отделни въпроси от специален интерес, попадащи в компетентността на общината, за да провери общественото мнение. Общинските органи не са обвързани с резултатите от консултативния референдум.

Законът относно реда за създаване на общини и за определяне на тяхната територия предвижда допълнителни детайли относно условията за провеждане на общински референдуми в случай на създаване на община или промяна в нейната територия. Според последния, Народното събрание определя територията, на която се провежда референдума, а решението за създаване на нова община или за промяна на нейната територия се определя със закон въз основа на обикновено подкрепящо мнозинство в общинския референдум.

Съгласно член 45 от Закона за местното самоуправление, събрание на гражданите може да се свика за цялата община или за отделна нейна част. Събранието може да е иницирано от кмета, от Общинския съвет, или по искане на минимум 5% от избирателите в общината, освен ако не е предвидено друго от общинските наредби. Гражданското събрание не разполага с консултативни правомощия.

Член 48 от Закона за местното самоуправление предвижда възможността за граждански инициативи, свързани с приемането или отмяната на общински актове и решения. Подобни инициативи трябва да бъдат представени от най-малко 5% от избирателите в съответната община. Общинската структура до която е адресирана, е длъжна да се произнесе по инициативата в срок определен от общинската наредба, но във всички случаи не по-късно от 3 месеца.

Електронно правителство

Много обществени услуги в Словения са улеснени от информационните и комуникационни технологии. Сред тях са и подкрепата за граждански инициран референдум, което може да се направи чрез ръчен подпис, както и по интернет. За тази цел гражданите трябва да имат електронен подпис (сертификат), какъвто те получават от държавния орган безплатно.

Черна гора

Конституцията на Черна гора предвижда гражданите на страната да могат да регулират и управляват определени публични и други въпроси от интерес на местното население.

Законът за местното самоуправление (ЗМС) предвижда, че общината създава условия, насърчава и подпомага участието на местното население в укрепването на местното самоуправление чрез различни форми на гражданско участие в произнасянето и вземането на решения по въпроси от взаимен интерес. Той служи като основната нормативна рамка за гражданско участие в местното самоуправление.

Пряка демокрация

Съгласно разпоредбата на член 100 от ЗМС, формите на пряко участие на гражданите в произнасянето и вземането на решения са: инициатива, гражданско обединение, гражданска инициатива, сдружение на гражданите, референдум (местен и общински) и други форми на произнасяне и вземане на решения, предвидени по закон.

Гражданите имат право да стартират пред оторизираните органи, инициатива за обсъждане и решаване на конкретни въпроси, които представляват интерес за местното население. Чрез гражданската инициатива може да се предлага приемане или изменение на актове, регламентиращи важни въпроси в рамките на компетентността на местното самоуправление. Общинският орган, до който е изпратена гражданската инициатива, внася инициативата в компетентния орган на местната администрация и работните органи на Съвета са задължени да представят становища в срок от 15 дни от внасянето. Съветът е длъжен да отговори на гражданската инициатива на своето първо заседание след получаване на становището. При получаване на гражданска инициатива Съветът възлага на компетентен орган на местната администрация да изготви предложение в срок от 60 дни за регламентиране на въпроса, предмет на инициативата. При изготвянето на акта,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАСКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

споменатият орган е длъжен да осигури участие на представител на започналите гражданската инициатива. Ако компетентният орган не приеме инициативата, може да бъде обявен референдум, който трябва да се проведе в срок от 90 дни от датата на решението.

Общински референдум може да се свика с цел предварително произнасяне на гражданите в общината по определени въпроси в рамките на компетентността на звената на местното самоуправление. Общинската наредба предвижда процентът гласоподаватели, които могат да внесат предложение за свикване на общински референдум. Решението за провеждане на общински, съответно на местен референдум, се взема от Общинския съвет. Кметът има право да инициира референдум, както и определен брой съветници от Общинския съвет, посочен в наредбата. Проведеният референдум има консултативен характер.

Друга добра практика на прякото гражданско участие в Черна гора, е възможността гражданите да отзовават местните кметове. Според член 61 на ЗМС, гражданите могат да инициират процедура за отзоваване на кмет на община или населено място, ако тя е подкрепена от минимум 20% от имащите право на глас на съответната територия. Ако инициативата не е успешна, подобна не може да бъде стартирана в рамките на следващите 6 месеца.

Консултиране с гражданите

Член 109 от ЗМС задължава общините да изготвят план за участие на гражданите при вземането на решения и да създадат орган, който ще провежда обществени обсъждания преди изготвяне на програмата за развитие на общината, на благоустройствени и градоустройствени планове, на бюджети и общи актове, регламентиращи правата и задълженията на гражданите. В общините, където значителна част от населението е от малцинствата, планът включва начин за осигуряване участието им на техния език.

Обществени обсъждания могат да се провеждат и по други въпроси, които са от значение за местното население, в съответствие със закона и решенията на общината. Често това става по теми за жилищно строителство, комунални услуги, градоустройство, образователни и социални дейности. Местната власт е задължена да разгледа всички направени коментари, предложения и идеи на участниците в обсъжданията, и да изготви доклад в който изразява официално становище. Всички документи по обсъждането трябва да бъдат на разположение на обществеността, и да се осигури специален достъп и на лицата с увреждания.

Също така, ЗМС предвижда възможността гражданите да създават местни общности и по този начин да участват във вземането на решения и да удовлетворяват местни нужди. Гражданите създават местна общност в съответствие с изискванията на закона, като решението на Общинския съвет регламентира условията за създаване, задачите, органите и реда за избиране, организацията и работата на органа, начина на вземане на решения, финансирането и други въпроси, важни за местните общности. По изключение, общинският съвет може, когато е необходимо, с оглед гарантиране правата и задълженията на гражданите, временно да създава местни общности, докато такива не се самоорганизират.

Общинските органи насърчават гражданското участие в обществения живот и чрез други форми: организиране на потребителски форуми и форуми на потребители на услуги, организиране на тематични форуми за заинтересовани групи, граждански панели, организиране на кръгли маси и срещи по конкретни проблеми и потребности на националните и етнически общности, на лица с увреждания, лица, които се нуждаят от социална помощ, жени, младежи и деца, възрастни, пенсионери, както и други заинтересовани групи и организации.

Граждански жалби и петиции

Гражданите на Черна гора също така имат правото да внасят петиции, предложения и жалби в общинските органи, както и да искат информация в рамките на тяхната компетентност. Органът, до който е изпратена гражданската жалба, петиция или предложение, е длъжен да разгледа същите и да се произнесе с решение, или в случай на некомпетентност – да препрати същите на компетентния орган, за което се изисква да уведоми подателя. Компетентният орган е длъжен да се

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

произнесе с решение, съответно да отправи уведомление възможно в най-кратък срок, но не повече от 30 дни и да информира подателя в писмен вид.

Обществен посредник

Защитникът на правата и свободите на човека (омбудсманът) защитава човешките права и свободи, гарантирани от Конституцията, закона, ратифицираните международни договори за правата на човека и общоприетите норми на международното право. Той също така следи за действие и бездействие на държавните органи и органите на местното самоуправление. Няма законово предвидена възможност за назначаването на местен омбудсман.

Чешка република

Пряка демокрация

Гражданите в Чехия имат възможността да инициират местни и регионални референдуми.

Законът за местните референдуми гласи, че референдум може да бъде иницииран от общинския съвет или от граждански комитет подкрепен с подписка от най-малко 6% до 30% от жителите на общината с право на глас, в зависимост от големината на общината.

Референдумът може да се проведе по въпроси, отнасящи се до сферата на собствени компетенции по самоуправлението, с изключение на бюджетни въпроси, регионални органи (създаване, устройство, промени, отзоваване), подзаконовни нормативни актове или случаи, когато регионален референдум по същия въпрос е бил проведен в последните 24 месеца. Резултатите от референдума са валидни в случай че в него са участвали най-малко 35% от местните жители с право на глас. Резултатите са задължителни за местния съвет и за другите местни органи, в случай че са участвали повече от 50% и най-малко 25% от всички местни жители с право на глас са отговорили с „да“. В противен случай, те са с консултативен характер. Същите правила важат и за регионалните референдуми, с разликата че необходимия брой подписи за инициирането им от граждани е 6% за всички региони.

Консултиране с гражданите

Съществуват и други възможности за пряко гражданско участие и за информиране на обществеността, като обсъждания на срещи и дискусии по различни теми или публични проекти, дейности на асоциации, създаване на квартални сдружения и комитети, и правото на петиции. Гражданите разполагат с възможността да дават становища по въпросите, които се обсъждат на заседания на общинския и регионалния съвет на тяхната територия, да правят бележки по проекта за бюджет на общината и региона, както и по годишния финансов отчет за изминалата година. Местния изпълнителен орган е задължен да обсъди на заседание (в срок от 60 дни) въпрос от неговата компетентност, ако такъв е поставен с искане в подписка от най-малко 0.5% от жителите на общината или региона. Също в срок от 60 дни, общинският или регионален орган трябва да разгледа официални предложения или коментари от страна на гражданите. В тази светлина е подходящо да се подчертае и участието на обществеността в оценката на въздействие върху околната среда по проектопланове, заложено в Закон No 100/2001.

Обществен посредник

Чешкото законодателство не предвижда създаването на местен омбудсман. Тази длъжност се заема на национално ниво, и в някои държавни и частни институции (полиция, армия, някои болници, и банки).

Електронно правителство

В Чехия широко се обсъжда проблема със слабото участие на гражданите в изборите (особено за Сенат и за Европейски парламент). Някои от предложенията за променяне на тази тенденция включват въвеждането на електронно гласуване или гласуване по пощата. Понастоящем, се изготвя нов комплексен Изборен кодекс, който ще съдържа общи за всички видове избори принципни правила и ще включва специални разпоредби за всеки специфичен вид в

един законодателен акт, вместо съществуващите понастоящем пет специални акта. В процеса на подготовка се разглеждат и някои видове механизми, улесняващи гражданското участие.

Като цяло, в периода 2006 – 2010 г. в Чешката република имаше „електронен бум“. Тогавашното правителство определи „електронизацията на публичната администрация“ като свой първи приоритет. Така бяха приети няколко важни закони в тази област, напр. Закона за електронния подпис, Закона за основните регистри на държавната администрация или т.нар Закон за е-Правителство (официално Закон за електронните операции и оторизираното преобразуване на документи). Някои разпоредби от тези закони имат последици и за процедурите, свързани с прякото участие на гражданите (например свързването на базите данни с изборителните списъци, он-лайн услуги, предоставяни от местните и регионалните служби, он-лайн регистрации и комуникация с административните органи). В момента се разработва изменение на изборителните закони, насочено към електронни решения на някои стъпки по време на подготовката и реализацията на изборите (електронни списъци на кандидатите, събиране и преброяване на гласовете и т.н.). Класическо електронно гласуване, каквото се практикува в някои държави-членки (например Белгия, Естония, Франция, Швейцария, Великобритания) все още не е прието.

Швейцария

Пряка демокрация

Швейцария несъмнено е страната, в която пряката демокрация и гражданското участие са развити на най-високо ниво. Механизмите за пряко гражданско участие, а именно референдумите и инициативите, се практикуват активно вече повече от 150 години.

Гражданската инициатива и референдумът са инструментите на пряката демокрация с които швейцарските граждани разполагат не само на национално (федерално), но и на регионално (кантонално) и локално (комунално) ниво. Поради факта, че всеки кантон избира самостоятелно механизмите за гражданско участие, съществуват над 150 законови рамки на пряката демокрация на различните равнища.

Три са случаите, в които провеждането на национален референдум е задължително.

Такива се насрочват при пълна или частична ревизия на Федералната конституция, при вземане на решение за присъединяване към организация за колективна сигурност или наднационална общност (например ЕС), или при вземане на решение за въвеждане на извънредно федерално законодателство без наличие на необходимата конституционна основа.

Гражданската инициатива дава възможност за инициране на общонародно гласуване относно пълното или частичното преразглеждане на Федералната конституция. Условието за стартиране на гражданска инициатива са, да бъде формулирано конкретно предложение за конституционна промяна, и да бъдат събрани минимум 100 000 подписа на граждани с изборителни права, в рамките на 18 месеца. Преди да се стигне до общонародно гласуване, въпросът се обсъжда от двете камари на парламента и от правителството, които решават дали да подкрепят предложенията. Парламентът има право да направи контрапредложение, което да бъде гласувано заедно с предложенията на гражданската инициатива.

Факултативен референдум може да се проведе по искането на минимум 50 000 граждани с изборителни права. В рамките на 100 дни след официалното обнародване на федерален закон, той може да бъде подложен на всенародно допитване, ако се съберат необходимите подписи. И факултативните и задължителните референдуми са с обвързващ характер и не изискват кворум (минимална изборителна активност) за да бъдат валидни. Всеки кантон е отговорен за провеждането на гласуването в рамките на своята територия и има свои собствени разпоредби, които понякога се различават значително. На местно равнище, 6 от кантоните предвиждат възможността гражданите да могат да отзовават представители на местната власт. Местен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИЗКОПАВСКА“

БЕЛОСЛАВ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

референдум за отзоваване може да бъде насрочен по искане на местното население. Необходимият брой подписи варира според кантоните, като той е между 2% и 13% от имащите право на глас.

Швеция

Пряка демокрация

Конституцията на Швеция позволява провеждането на национален референдум по различни въпроси (не съществуват теми по които е забранено допитването). Гражданите нямат право да иницират референдум на национално равнище. Това могат да сторят само членове на Парламента, като техния брой трябва да е минимум 1/10 от всичките народни представители. Предложението за референдум се подлага на парламентарно гласуване, където е необходимо да бъде подкрепено от най-малко 1/3 от народните представители.

Националните референдуми са с консултативен характер и нямат кворум (минимален брой гласували) за валидност.

На местно равнище, гражданите имат правото да иницират референдум. Гражданската инициатива трябва да бъде подкрепена от най-малко 10% от имащите право на глас сред местното население. Окончателното решение за насрочване на референдум принадлежи на Общинския съвет. Той има правото да отхвърли инициативата, с квалифицирано мнозинство от 2/3 от своите членове. Преди конституционната реформа влязла в сила през 2011 г., общинските съвети са могли да отхвърлят граждански инициативи с обикновено мнозинство от 50%. Всички местни референдуми са с консултативен характер.

Достъп до обществена информация

Принципът на публичен достъп е залегнал в Конституцията. Този принцип означава, че на широката общественост и на средствата за масово осведомяване – вестници, радио и телевизия, трябва да се гарантира безпрепятствен поглед върху дейността, извършвана от правителството и местните власти. Принципът се проявява по различни начини. Освен, че всеки има право да чете публични документи съхранявани от публичните институции, държавните служители и други, които работят в централната администрация или в местните органи, имат правото да раздават на външни лица това, което знаят като информация. Около 40% от държавните агенции разполагат с портал за отворени данни, достъпни до широката общественост. Всичко това гарантира високо ниво на прозрачност и намалява риска от корупция и конфликт на интереси.

Електронно гражданско участие

Правителството на Швеция е силно ангажирано за гарантирането на диалога между властите и гражданите. То вярва, че постоянният диалог между вземащите решения и избирателите е важен фактор, който лежи в сърцевината на демокрацията в обществото и създава условия за вземане на обществено полезни и легитимни решения. На местно равнище, правителството подпомага дейността на Асоциацията на местните власти и региони (SALAR). В периода 2011 - 2014 г. е изпълнен съвместен проект с цел развитието на диалога с гражданите в рамките на местното самоуправление в отделни общини и области.

Формите на политическо участие в обществото са се променили през последните години.

Преди всичко Интернет става все по-важна арена за формиране на мнение и обществен дебат. Интернет разшири публичната сфера като ресурс за гражданите, които желаят да участват в обществения дебат, формира обществено мнение, координира дейности и кампании. Увеличеното използване на Интернет означава, че повече хора имат възможност да изразяват своето мнение и да участват в по-мобилни и по-свободни мрежи.

Освен това, технологичният напредък доведе до това, че хората с увреждания се сдобиха с увеличени възможности за участие и независимост в обществото. Интернет също означава очевидни възможности за опростяване осигуряването на достъп до информация. От 2007 г. шведската Асоциация на местните власти и региони (SALAR) получава средства от

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

правителството за разработване на инструменти и за стимулиране използването на информационни технологии (ИТ) за гражданско участие и влияние. Целта е да се развие и укрепи диалога между избраните представители и гражданите. В допълнение, правителството прие програма за цифровите технологии с намерението да развие цифровите комуникации в Швеция. През 2014 г. стартира програма от мерки, базирани на стратегията за електронно управление.

2. Примери за добри практики от европейските страни

По - https://new.abea-bg.org/images/ABEA_1.1.pdf.

Планиране в действие в Улверхамптън, Великобритания

Уитмор Рийнс е обществена мрежа във Великобритания, която работи съвместно с местната управа на Дънстал и Уитмор за насърчаване и подпомагане на обществени организации в Улверхамптън.

През 2003 г. Уитмор Рийнс проведе мащабна консултация с гражданите за градското планиране в района, за да получи ясна индикация за нуждите и приоритетите на живущите.

В резултат на консултациите е разработен точен и подробен план за действие и инструмент, съсредоточен върху реални въпроси, приоритети и действия. Планът изброява действията, които ще бъдат предприети, участващите местни власти и отделите им или доставчиците на услуги и времевата рамка за действие.

Участието на гражданите гарантира, че информацията е прозрачна и фокусирана върху техните приоритети.

Процесът на планиране в Улверхамптън е разпознат и признат на национално ниво като добър пример за ангажираност на общността.

Общ план на Общността, Райдейл, Великобритания

Местната власт в Райдейл, Северен Йоркшир разработва визията за бъдещето на града заедно с местната общност.

През 2002 г. създадена основна група активни граждани с помощта на Фондация „Нова икономика“.

Десетина местни активисти и съветници са обучени да формулират въпроси към гражданите, идентифицират важните приоритети за общността, желанията и нуждите за градска промяна. Въпросите са внимателно формулирани, така че да подчертаят решенията, а не само проблемите.

След това въпросите са използвани в разговори, срещи, и дори специална телефонна линия. Получени са 430 различни отговора, от които групата на активистите изважда повтарящите се теми и проблеми. Този процес завършва с изготвянето на визия с шест приоритетни теми. Доколкото е възможно предложения съдържат точните думи на гражданите, участвали в допитването.

Тези идеи от гражданите са приложени в процеса по планиране, давайки възможност да се направят промени, преди визията да стане част от общия план на общността.

Окончателният резултат е съгласувана визия на обществения план на Райдейл.

Комитет на гражданите, Великобритания

Комитетът на гражданите в Бристол е създаден, за да информира Съвета за обществено мнение и се популяризира като най-големия мозъчен тръст на Бристол.

Случайна извадка и интервюта са използвани в края на 1998 г. за набиране на 2 200 участници, които са представителна извадка на градското население. Оттогава на Комитета са зададени повече от шестстотин въпроса, вариращи от рециклиране на отпадъците до това дали Бристол трябва да има пряко избран кмет.

През годините са наети нови членове, които да заменят неактивните членове на групата. Всяка година комитетът разпространява до четири въпросника, които могат да бъдат попълнени на хартиен или електронен носител на уебсайта му.

Резултатите от допитванията се подават редовно към процеса на взимане на решения и са включени в местни и национални медии. Членовете на Комитета се информират за резултатите от

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

проучванията чрез бюлетина „Обратна връзка“, а резултатите често се появяват в местните медии и са достъпни на уебсайта му.

Консултации за стратегията за устойчиво развитие на Великобритания

Онлайн консултациите за разработването и приемането на Стратегията за устойчиво развитие на Великобритания започнаха през април 2004 г. и продължиха до края на юли 2004 г. и бяха проведени в две форми – с общ достъп и виртуален панел.

Процесът на консултации с общ достъп позволи на гражданите и всички заинтересовани страни да отговорят на онлайн на въпроси по документа. Това се случи в рамките на 12 седмици и генерира 8 149 отговора от 444 участници.

Посредством консултациите във виртуалния панел бяха достигнати организации и лица с интерес към устойчивото развитие, които предоставиха своите възгледи на два етапа.

На първи етап бяха помолени да отговорят на въпросите в документа. Този процес доведе до 2 904 отговора от 151 участници. След съпоставянето на междинните резултати, членовете на групата бяха помолени да отговорят на допълнителен въпрос въз основа на техните по-ранни отговори.

Така всички отговори по време на консултациите са обобщени и заложили в стратегията.

Стратегическо планиране в Пондърс Енд, Великобритания

Форума за развитие на инициативата Зелени и Пондърс използва стратегическото градско планиране, за да включи гражданите като част от по-обширния проект за устойчиво развитие на общините в района на Лондон.

Целта на инициативата е да даде възможност на жителите и общностите на Пондърс да се справят с местните икономически, социални и екологични проблеми и да подобрят качеството си на живот. Събитието се проведе през октомври 2001 г. и на него присъстваха общо 22 участници, включително жители, представители на местни групи и предприятия, доставчици на услуги и служители на Съвета на Енфийлд.

Фокусът на стратегическото планиране беше: „Какво искаме да видим в Пондърс в следващите три години?“

Първата сесия е семинар за визия, в който участниците бяха помолени да излязат с конкретните постижения, които биха искали да видят в Пондърс след три години. Този процес започва с индивидуална дискусия и продължава с дискусии в малки групи.

Идеите са допълнително обсъдени и изяснени в цялата група, преди да бъдат категоризирани по теми, които да отразяват консенсуса на групата.

В следващия семинар, използвайки същия подход, участниците трябва да идентифицират пречките или бариерите, стоящи между тях и тяхната визия. Те бяха насърчени да мислят за основните проблеми, а не за симптомите на проблема.

След това се проведе семинар за стратегически насоки, за да се разгледа въпросът за практическите действия, които общността може да предприеме, за да преодолее препятствията и да ги насочи към тяхната визия.

Последният етап беше да се преразгледат тези действия и да се даде приоритет на тях в план за изпълнение на действията, които общността искаше да бъдат изпълнени през следващите дванадесет месеца. Накрая, участниците възложиха отговорности за различните задачи, които бяха идентифицирани и междинните ръководители на екипи бяха съгласувани.

За местния фонд за развитие на общността процесът функционира като ценна отправна точка за бъдещото планиране. В резултат на това доверие сред гражданите, фонда е успял да намери финансиране и да представи амбициозна програма за събития и инфраструктура в общността според договорения план.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Преодоляване на проблемите за груповото участие на хора с увреждания в гр. Сисак, Хърватия

Комисията за хората с увреждания в град Сисак е създадена през 2013 г. в съответствие с препоръките на националния закон „Национална стратегия за изравняване на възможностите за хора с увреждания“ и на други свързани национални и международни документи.

Целта на Комисията е да се създаде местна стратегия, която да предостави възможности за прилагане на Националната стратегия на местно ниво, да я наблюдава, да съдейства за изпълнението и да защитава правата на хората с увреждания в Сисак.

Организациите на хората с увреждания са ключов компонент работата на Комисията поради ежедневния им контакт с целевата група.

Асоциацията на хората с увреждания в Сисак предлага мерки, препоръки и подобрения, докато град Сисак е отговорен за прилагането на тези мерки в партньорство с Асоциацията.

Информирание и общуване с организации на лица с увреждания и самите хора с увреждания са от решаващо значение за Комисията, както по отношение на събирането на съответните данни, така и за повишаване на осведомеността за предизвикателствата на хората с увреждания в по-широката общност. Препоръките на лицата с увреждания се събират непрекъснато, като се използват различни инструменти като интервюта, фокус групи, кръгли маси, доклади на организации на гражданското общество, проучвания на документи и други.

Участие на гражданите в разработването на политики в Скопие

Македонският център за международно сътрудничество и община Скопие са създали механизъм, който позволява на отделни лица и групи да участват в процесите на разработване на политики чрез участие в общинските комитети и работни групи.

Участието се насърчава през различните етапи, докато актовете бъдат представени на местните събрания. За да увеличи участието на гражданите, общината си сътрудничи с местните организации на гражданското общество, за да достигне до групите от интереси и индивидите и да ги мотивира да участват във всички етапи на разработване на политики. Освен това, гражданите могат да проследяват процеса на вземане на решения и да дават коментари по открити обществени консултации.

Посредством този механизъм гражданите и групите по интереси могат да стартират инициативи за нови законодателни предложения, да представят идеи и да критикуват правителството и да подадат официално искане за разработване на политики. По-късно предложението се изпраща на съответното правителствено ведомство, което след това изпраща обратно официален отговор, обясняващ какви действия са предприети или не, както и причината за това. Ако се предприеме действие, процесът на разработване на политиката започва и общината създава работна група за развитие на политиката, която включва директори на съответните отдели, експерти по въпросите, гражданско общество, граждани или групи от граждани. След като политиката е развита, гражданите могат да участват в обществени консултации и изслушвания. Гражданите и гражданските организации могат публично да дадат своето мнение за проектозаконали, изготвени от работни групи.

Според македонския Център за международно сътрудничество, механизмът показва, че гражданите са готови да участват активно в процесите на разработване на политики, но процесът изисква много ангажираност на заинтересованите страни и кампании за привличане на участието. Местните организации във всяка община помагат на MCIC да информира гражданите и да насърчава участието. Механизмът започва през 2010 г. и чрез него са разработени над 20 стратегии, планове за действие и политически актове.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Участие на гражданите - Бюджетни изслушвания в Парачин, Сърбия

Община Парачин бе обявена за най-прозрачна община в Сърбия през 2015 и 2016 г.

Една от причините за такъв успех е високата степен на участие на гражданите в процеса на разработване на общинския годишен бюджет.

Общинските власти организират открити бюджетни изслушвания във всичките 35 населени места, за да чуят гласа на гражданите по проекти и инвестиции, които следва да се проведат през следващата година. Обществените обсъждания са доста посещава и през 2016 г. в тях са участвали 2 189 граждани, което представлява около 15% от населението на общината. Изслушванията се обявяват по местното радио и чрез социалните мрежи, за да се информират гражданите за мястото и часа на изслушването. Кметът и директорите на отделите участват в изслушванията и събират данни и информация за проблемите, нуждите и тревогите на гражданите. Въз основа на обратната информация от гражданите, общината провежда оценка на осъществимостта за разработване на проекти и бюджет за следващата година.

Главната особеност на тази практика е, че гражданите имат пряко мнение в годишните бюджети и също са тясно ангажирани в краткосрочно и дългосрочно планиране и развитие на своите квартали. Освен това, местната администрация разпределя определена сума пари, която гражданите могат да използват за своите идеи.

Гражданите могат да предложат идеи за конкретни проекти, като обновяване на градските центрове, реконструкция на улиците или инвестиране във вода или канализация за отдалечени села.

Онлайн форум за реконструкция в град Гьотеборг, Швеция

В края на 2004 г. град Гьотеборг стартира онлайн форум във връзка с мащабен проект за реконструкция на района Содра Алвстранден.

На общинската компания, отговаряща за реконструкцията – Астранден Утвеклингс, е възложена задачата да комуникира с гражданите и да задълбочи тяхното участие в проекта чрез онлайн форум и изложба в градския музей. В процеса по планиране не са участвали политици, заради политическата философия за съвременно публично управление, в който партийната политика се счита за нерационална, допринасяща за затворени позиции и пречка за решаването на проблеми.

От откриването си до ноември 2006 г., в онлайн форума са се регистрирали 980 граждани. Техните приноси посредством форума са били фокусирани върху градския живот, жилищата, транспорта, околната среда и процеса на участие. Сред предложенията и мненията е имало много препратки към диалог за това как трябва да се използва новото градско пространство. Освен това, форумът дава възможност за дискусии във формат „въпрос и мнение на седмицата” и „съвети на редакторите”.

Въпреки наличието на нови канали за гражданско участие неформалният процес на гражданско участие е останал несвързан с формалното вземане на решения и така не се е осъществила връзката между двата аспекта на планиране на политиките.

Вземащите решения не са успели да представят пред обществеността важни съображения, които да позволят формулирането на „реалистични предложения“ и гражданите не са могли да вземат предвид приоритетите на вземащите решения; и така дискусията на гражданското общество е останала заключена в себе си и ограничена.

Гражданите, участвали в онлайн дискусията и интервюирани за доклада за оценка на процеса по гражданско участие, са изразили своите очаквания за открит процес, в който да могат да повлияят. От друга страна, представители на общинската компания за реконструкция считали, че диалогът с гражданите се характеризира с разширени обществени обсъждания, които са

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

предварителни дискусии и „допълнителен“ елемент предшестваш официалния процес на планиране и изпълнение. Следователно процесът на участие е бил съпътстващ принос към планирането, отколкото да е оказал пряко влияние върху бъдещото развитие на района. Така въпреки усилията за включване на гражданите, дискусиите в Гьотеборг са били по-скоро за споделяне на проблеми отколкото за споделяне на властта.

Система за електронни петиции в Малмьо, Швеция

Швеция няма дълга традиция за организиране на петиции като форма на гражданско участие в управлението. Към днешна дата само шест Малмьо, Хапаранда, Бараш, Вермьо, Кинда и Удевала от общо 290 местни власти са въвели електронни петиции.

Първата система за електронни петиции в Швеция стартира през 2008 г. в Малмьо.

Счита се, че най-значимият фактор за успеха на системите за електронни петиции е степента, в която публичните власти вземат петициите сериозно, когато подготвят институционален отговор. Въпреки това, през 2010 г. оценка на реализирането на системата за петиции разкрива, че местните власти имат големи трудности при обработката на информация от гражданите и не дават официален отговор на някои вносители на петиции.

След 16 месеца от въвеждането на системата в нея има 210 инициативи и 5 500 подписа. Големият брой предложения за първите месеци е намалял и се е установил на ниво от около десет предложения на месец, докато средният брой на подписите показва малко увеличение с течение на времето. При сравнение със сходна ситуация в Бристол става ясно, че броят на инициативите в Малмьо е значително по-висок, но делът на подписите за петиция е значително по-висок в Бристол. Тези различия се дължат на разлики в дизайна на системите за петиции – в Малмьо процесът е по-малко формализиран и няма изисквания, свързани с формулирането на петиции или с общинските прегледи и обратна връзка. Така моделът на Малмьо предполага по-ниски прагове за желаещите да пишат петиции, но също така и по-слаби стимули за тези, които искат да подпишат.

За вносителите на петицията в Малмьо простотата е от ключово значение и конкурентният елемент на събиране на подписи, както и способността на петициите да генерират публичност онлайн и в местните медии. Критичната точка обаче е степента, до която това е реална възможност да се получат отговори на неотложни политически въпроси, когато възникнат. Повече от 80% от респондентите „очакват политиките да прочетат петицията“, а повече от 70% очакват обратна връзка относно разглеждането на петицията и че съответните комисии ще бъдат информирани. Някои от вземащите решения в Малмьо се противопоставят на този формализиран процес, в който трябва да разглеждат петициите подробно, като се позовават на аргумента, че така властта на партиите да определят дневния ред може да бъде отслабена. В крайна сметка, само 13% от вносителите на петиции са получили отговор от общинските служители и местните политици. Така внедряването на електронни петиции в Малмьо става един парадоксален опит да се изслушат гражданите, но не и да се вземат предвид техните желания и мнения по редица проблеми.

ТОМ – електронен форум за политики, Естония

ТОМ е първият естонски сайт, който позволява гражданите да се включат в законодателния процес и разработването на политики. Той е създаден като форум, в който гражданите могат да предлагат, обсъждат и гласуват законодателни предложения.

Процесът на обсъждане е следният: всеки може да предложи промяна в съществуващите разпоредби или да опише нова идея за законодателство. След това предложението се коментира и се гласува от други потребители на сайта. След като предложението е подкрепено с обикновено мнозинство, то се изпраща до съответния отдел и/или дирекция, които имат задължението да отговорят на предложението като обяснят какви действия са предприети или не и защо. Този официален отговор на местното управление се публикува на сайта.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Анализ на потреблението на ТОМ през 2007 г. показва, че за 6 години е привлякъл 6 000 потребители и са предложени 1 025 законодателни идеи. Приблизително 90% от всички предложения, които потребителите са гласували, са получили отговор от държавни служители.

Натрупаният опит от стартирането и разработването на ТОМ като инструмент за участие е използван за създаване на международен продукт, TID +, софтуер с отворен код, който може да се използва като модел за събиране на публични предложения.

Страницата на Рейкявик във Facebook, Исландия

Страницата на Рейкявик във Facebook е стартирала преди 3 години и днес има повече от 10 000 приятели от цял свят. Тя служи като форум за подобряване на комуникацията между Рейкявик и неговите граждани. Въпреки че на страницата има редакционна комисия, съставена от общински служители, които публикуват новини от града, тя не е само еднопосочна комуникация, тъй като те дават отговори на всички коментари и въпроси. Въпросите, публикувани на тази страница не се разглеждат като официални искания, а по-скоро като неформален комуникационен канал: всеки получава отговор и общинските експерти винаги поставят имената си под своя отговор, така че потребителите знаят кой е отговорил на техния въпрос. Страницата не се използва за консултиране на гражданите или за събиране на техните идеи, а за насърчаване на онлайн участието на гражданите.

Затворената гражданска група на Бредхолт във Facebook, Исландия

Кварталът на Бредхолт в Рейкявик има гражданска организация, която отговаря за затворената група във Facebook. Днес групата представлява комуникационен канал между публичните органи и техните граждани с над 5 000 членове, където гражданите на Бредхолт могат да внесат практически и креативни идеи или предложения, които да подобрят квартала. Когато групата стартира, комуникацията е била предимно негативна (напр. негативни забележки за недостатъци в квартала), но след въвеждането на някои правила, както и когато гражданите виждат, че нещата отиват към по-добро, групата се превръща в активна медия за конструктивни коментари по различни теми.

Непряко гражданско участие в Айндховен, Холандия

Град Айндховен има 210 000 жители и е петият по големина град в Холандия, известен като "Brainport", поради присъствието на престижния Технически университет и технологични предприятия. От 2006 г. местната управа на Айндховен инициира 38 интерактивни проекта за разработване на политики, в които участват граждани, често организирани заедно със сдружения на жители, социални организации и предприемачи. Тези проекти варират от съживяване на кварталите и реконструкция на площад или търговски център, до проекти, които имат за цел да подобрят безопасността и качеството на живот на съседните общности.

Въпреки че участието на гражданите е с висок приоритет, в ежедневната практика ролята на отделните граждани се ограничава до разглеждането на политически проблеми и планираните политически решения. Един от инструментите, използвани за тази цел, е т.нар. Дигипанел (Digitale Stad Eindhoven): електронен панел в интернет, който позволява на гражданите да бъдат консултирани редовно по различни градски и политически въпроси. Този панел се състои от представителна извадка от 3 200 участници и отразява състава на населението на Айндховен.

Гражданите и техните организации могат да участват в различните проекти като основна причина за участие на гражданите е да защитават собствените си интереси или интересите на тези, които представляват. Като цяло не само гражданите, но и професионалните организации (жилищни сдружения, социални служби, но също и полицията) се възприемат като съ-автори на местните

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

политики и работят по-активно с местната власт за намирането на решения на политическите проблеми в кварталите.

Процесът на вземане под внимание на граждански принос, обаче, не е много ясен.

Според повечето интервюирани (включително граждани, предприемачи и професионални организации) основните участници в процеса на разработване на политиката са държавните служители; те вземат основните решения. Те са отговорни за координиране на планирането и за вземане на решения относно планове за изпълнение на проекта и как. Участниците също се оплакват от приноса на държавните служители: проследяването на проектите често се забавя поради промени в персонала или до неясни договорености между отделите.

По-добри квартали в Рейкявик, Исландия

Платформата за по-добри квартали (Better Neighbourhoods) на Рейкявик се основава на идеи за бюджетиране, основано на насърчаване на гражданското участие в процеса на вземане на решения отвъд традиционната представа за включване. Гражданите могат да представят своите идеи за проекти, които според тях ще подобрят техните квартали, и градските власти оценяват разходите и осъществимостта на всеки проект. Всеки избирател има право да решава как да разпредели общата сума на бюджета за проекти, които са от значение за общността и това помага на гражданите да разберат реалностите на бюджетирането. Бюджетната сума за платформата е непроменена и през 2015 г. съответства на 0,35% от общия бюджет на града. Процентът на гласувалите е намалял от 8.1% през 2012 г. на 7.3% през 2015 г. Проектите, които могат да бъдат предложени, трябва да подобрят качеството на средата, да увеличат възможностите за отход и социални събирания или възможности за игри и отход, колоездене или подобряване на условията за пешеходците и потребителите на обществен транспорт. За разлика от „По-добър Рейкявик“ в тази платформа идеи могат да бъдат публикувани само веднъж годишно, когато се отвори поканата за представяне на идеи.

Национален портал за гражданско участие OSALE.EE, Естония

Основният портал за участие на естонското правителство, www.osale.ee („osale“ означава „участие“ на естонски), стартира през 2007 г. Порталът позволява гражданите да се включват в групи по интереси и да коментират проектодокументи на политики, да стартират свои собствени идеи и инициативи за ново законодателство и изменения и подаване на петиции. Потребителите могат да гласуват и да коментират предложенията. Предложенията се изпращат на съответното правителствено ведомство, което от своя страна публикува отговор, обясняващо какви действия мога да бъдат предприети.

Консултациите на osale.ee са интегрирани с официалния сайт на правителството, EIS44, където пълният цикъл на законодателството и разработването на политики е достъпен за обществеността. Всички заинтересовани групи и индивиди могат да следват процеса на изготвяне на политиката и да коментират по време на етапите, докато актът бъде представен на сесията на правителството.

Всяка година се провеждат средно по 25 обществени консултации, инициирани от всички министерства и от правителствената служба. Уебсайтът има 3 000 регистрирани потребители, сред които са отделни граждани и представители на организации на гражданското общество. Като цяло процентът на използване на портала от граждани и неправителствени организации не е висок - само 8% от допитаните са чували за него и повече от 3% са заявили, че са го използвали, за да чуят гласа си.

Причините за сравнително ниския интерес към тези канали, предоставени от правителството, са, че от една страна гражданите може да нямат интерес и силни политически знания, за да формулират своите идеи и критики в подходящ формат за законодателни

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

предложения, а от друга - мотивацията сред държавните служители да участват в прякото взаимодействие с гражданите е ниска и не се насърчава или възнаграждава.

Онлайн система за вземане на решения VOLIS, Естония

VOLIS е онлайн система за вземане на решения от местните обществени съвети.

Приложението има за цел да интегрира електронното управление, демокрацията на участието и управление на предложенията. VOLIS предава заседанията и процедурите за вземане на решения онлайн, като дава възможност на членовете на съвета да присъстват на сесията и да гласуват електронно. Той дава възможност гражданите да наблюдават заседанието на съвета, да четат документите на сесията и да предлагат точки, които да бъдат обсъдени в дневния ред.

Съществуват пречки за ефективното прилагане на системата. Едно от тях е, че някои местни власти нямат административния капацитет и експерти, които да могат и да са мотивирани да предават процеса на вземане на решения чрез VOLIS в реално време.

Също така повечето уебсайтове на общински съвети или общините нямат интерактивни функции и затова липсва съществена информация, изисквана от закона за свободата на информацията. През 2009 г. само половината от местните власти в Естония са спазили изискването за предоставяне на достъп до проектозаконите на съветите на техните уебсайтове.

Предоставените от правителството канали за гражданска ангажираност може да нямат многобройни, активни потребители, но около 20% от потребителите на интернет имат опит в някаква форма на електронно участие, т.е. насърчаване на нови експерименти и инструменти за иницииран от правителството диалог.

MY ESTONIA - старт за местни общностни инициативи, Естония

“My Estonia” / “Моята Естония” е пример за дигитална ангажираност, подкрепяща организирането на гражданската общност, която не е толкова силно ориентирана към технологиите. Инициативата е замислена като еднодневно събитие, в което гражданите са поканени да идентифицират и да обсъдят въпроси, които са най-важни за тях в техните населени места и квартали. Организаторите са предоставили 400 места за дискусии, в които са взели участие повече от 11 800 души, а в естонските общности в чужбина са били сформирани 16 форума и 17 сесии. Създадена е и онлайн банка за идеи и решения и иницииране на по-нататъшна онлайн дискусия.

Тази инициатива поставя началото на местни инициативи – например, във Вилянди е създаден портал за докладване на проблеми (minu.viljandi.ee). Жителите са призовани да наблюдават обкръжението в общността и да съобщават за счупени улични лампи, дупки и др. Порталът е стартиран с ентузиазъм, но по-късно изоставен от градското правителство с аргумента, че информацията за такива проблеми ги достига по други канали.

Друга сходна общностна инициатива (meie.tallinn.ee) е стартирана, за да предостави форум за обсъждане на местни въпроси в квартал на Талин. Порталът функционира като чат стая, обединяваща жителите на кварталите и държавните служители от местния градски регион. Форумът е предназначен за достигане до съседите и споделяне на информация по общи въпроси. Тъй като инициативата е съвсем нова, няма данни за активността на потребителите или нейната ефективност като инструмент за взаимодействие с длъжностни лица в градското управление на Талин.

Електронни петиции с правна сила - PETITSIOON.EE, Естония

Естонската конфедерация на собствениците създава интернет портал www.petitsioon.ee, където всеки може да повдигне петиция или да подкрепи предложената причина. Освен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

класическото подаване на петиции, съществува и формат за условно участие или обещания за подкрепа на определена дейност.

Съществува и форма за опростено проучване на общественото мнение, което може да се използва за тестване на идеи и реакции на предложение за петиция. Автентичността на подписите е доказана чрез връзка с ID-карта в допълнение към идентификацията по e-mail адрес или чрез Facebook профил.

През двете години на съществуване на petitsioon.ee са създадени почти 100 петиции, събития с условно участие (кампании за залог) и проучвания на общественото мнение и близо 100 000 потребители са изразили своето отношение чрез подписване на петиция.

Инициаторите планират да обновят портала, като осигурят връзки към регистъра на населението и конкретни географски местоположения. Това би означавало, че жителите на местна община, избрани от автора на петицията, биха могли да бъдат идентифицирани на базата на тяхното пребиваване. Това дава правна сила на предложенията, така че те трябва да бъдат обсъждани в общинския съвет или в общинското правителство.

Правителствена стража – проследяване на политическите обещания, Естония

Сайтът www.valvurid.ee (Правителствена стража) проследява как правителството изпълнява обещанията си. Проектът проследява 539 обещания от две партии, спечелили национални избори и сформирали коалиция. Тези обещания представляват програмата за действие на правителството за периода 2011—2015 г.

Водена от Центъра за политически изследвания Praxis, мрежа от експерти оценява всички области на политиката, дейностите се изпълняват от министерства и други държавни институции и техните констатации се публикуват на уебсайта. Посетителите на сайта имат възможност да участват в дискусията и да коментират напредъка или недостатъците на изпълнението на правителствената програма.

Инициативата обединява мрежа от повече от 30 експерти, неправителствени организации и мозъчни тръстове, предлагащи формат за обмен на знания и колективно застъпничество. Експертите използват информацията, предоставена от правителството, но добавят съдържание под формата на неправителствен коментар и оценка.

Граждански съвет (RAHVAKOGU), Естония

Гражданският съвет (Rahvakogu) е съвещателен процес, който произтича от инициативата Агенда 12 – манифест срещу политическите скандали, корумпираното партийно финансиране и политическата отговорност в Рейкявик. Президентът на Естония призова гражданското общество да започне процес на краудсорсинг, за да даде възможност на гражданите да участват в противоречиви политически практики.

Гражданите бяха помолени да представят предложения чрез портала rahvakogu.ee и селектронна поща. Така бяха генерирани 1 974 постове (предложения и коментари) в пет тематични области, свързани с изборителните разпоредби, финансирането на партиите и легитимността и политизацията на публичната сфера. Порталът събра повече от 50 000 уникални посетители от 87 страни по света.

Материалите, събрани под формата на предложени идеи и коментари, са синтезирани под редени в 49 подгрупи, след което са оценени от група експерти, специално свикани, за да се анализира връзката на предложенията с действащото законодателство и тяхното потенциално въздействие върху идентифицираните проблеми началото на съвещателния процес. Групираните предложения са обсъдени на тематични семинари за подбор на най-влиятелните изменения. Те са обсъдени и гласувани с 314 участници, които представляват демографска извадка на Естония. Това

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

БЕЛОСЛАВ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

е довело до 15 предложения, избрани от по-голямата част от идеите за законодателни промени, представени по време на процеса.

Всички резултати са представени на парламента от президента като покровител на гражданското участие. Парламентът е дал обратна информация за предложените изменения и график, когато тези законодателни промени ще бъдат обсъдени в официалните процедури.

По-добър Рейкявик:

От неправителствен до общински портал за гражданите, Исландия

Създаден от неправителствената организация, порталът Скугаборг е създаден през 2010 г. и от скоро е част от политическата кампания за местните избори в Рейкявик.

След победата на управляващата партия сайтът е реконструиран и внедрен в местната общинска система под името „По-добър Рейкявик“.

Порталът е онлайн консултативен форум, чрез който гражданите могат да представят своите идеи по различни въпроси, свързани с техния град. Това усилие е резултат от открито сътрудничество между градския съвет на Рейкявик и Фондацията на гражданите, нестопанската организация създава платформата. Днес тази платформа дава възможност на гражданите да изразяват, дискутират и приоритизират идеите си за подобряване на града, създавайки открит дискурс между членовете на общността и градския съвет, като също така дават пряко влияние на избирателите върху вземането на решения. Форумът е отворен за всеки, който може да го прочете, но само регистрирани потребители могат да участват, като представят своите идеи, разглеждат други идеи, спорят по проблеми, изразяват мнението си и оценяват идеи. Най-добрите идеи, избрани от участниците във форума, се разглеждат официално от местните власти - всеки месец, пет най-добре оценени идеи във всички категории (т.е. туризъм, почивка и отдых, спорт, човешки права, изкуство и култура, образование, транспорт, планиране, администрация, околна среда, благосъстояние) се представят пред съответната комисия.

Първоначалната идея на портала е да „запълни празнината между гражданите и политиките“. Новаторското при нея е, че до голяма степен се управлява от организация с нестопанска цел, която подчертава отдолу-нагоре характера ѝ. Местната управа не е имала представа за системата и затова тя не е съобразена с политическата система.

Случилото се беше почти обратното, т.е. политическата система е взела под внимание техническите особености на портала. По този начин техническите решения и проблемът с изпълнението по-често се решават чрез промяна на политическите процеси, отколкото обратното. Освен това, местната власт не разполага с определен праг на броя на подписите за разглеждане на петиции, а отделя време за петициите с най-много подписи всеки месец в рамките на всяка комисия, което може да е сигнал за по-голяма готовност за справяне с опасенията на гражданите. Не на последно място, „По-добър Рейкявик“ предлага на гражданите повече възможности за оспорване, усъвършенстване или комбиниране на идеите и аргументите на другите, отколкото традиционните системи за електронни петиции. Например, има възможност да се допринесе с аргументи за или против петиция и други граждани след това могат да преразгледат тези аргументи по отношение на това колко полезни са те в разбирането на проблема. Освен това потребителите на тази система могат не само да се подпишат в полза на петиция, но и срещу нея. Като цяло това изглежда е иновативно прилагане на идеята за електронната петиция с обещаващи резултати. В сравнение със системата за електронни петиции в град Малмьо в Швеция, „По-добър Рейкявик“ е събрала три пъти повече петиции в периода 2008—2011 г. (1,647 срещу 449), повече подписи на петиция и повече обсъждания на сайта.

Кмет за един ден, Румъния

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Град Яш е „културната столица“ на Румъния. Общината има добри канали за комуникация с местни и регионални партньори, публични и частни, както и НПО. От 2007 г. всяка година Яш участва в „Европейската седмица на местната демокрация“ и организира различни дейности, в т.ч. изложби, дебати в училищата и в сградата на общината, филмови прожекции и събития на открити пространства (спектакли и танци).

Една от най-ценните дейности в рамките на Седмицата на местната демокрация през 2012-2013 г. е бил конкурса „кмет за един ден“. Децата и учениците са били насърчени да рисуват, съставят текстове и представят свои идеи за гражданско участие и да предложат решения на съществуващите проблеми и да проектират града на мечтите си.

Мотивацията зад тази идея е да се намери забавен и интересен начин за привличане на младите хора във вземането на решения в общността, да ги накара да разберат какви са ролите на обществените институции, колко важно е участието на общността и какво всъщност означава местна демокрация. Идеята за пряка среща с кмета, при която да обсъдят различни предложения привлича младите хора и ги мотивира да станат по-активни в обществения живот.

Неправителственият сектор също е готов да участва в тази инициатива и да сподели своя опит. По време на изпълнението на тази инициатива стана ясно, че младите хора са изключително склонни и заинтересовани да се включат и да намерят нови аспекти и начини за местна демокрация и участие.

Крчка напред за равенството, Швеция

Град Худдинг в Швеция отбелязва Седмицата на местната демокрация с над 50 дейности, сред които лекции, местни телевизионни интервюта, изложби, дебати и „демократичен обяд“. Обсъждат се теми като: правата на хората с увреждания, демокрацията в ЕС, хомосексуалността в „културата на честта“, положението на жените в света и местната жилищна политика.

През 2013 г. като събитие през седмицата на демокрацията в Худдинг е организирана сесия за гимназисти, в която те е трябвало да практикуват това, което знаят за правата на човека. Всеки от тях е получил „тайна бележка“, която им описва кой човек трябва да представлява, например бели привилегировани мъже на средна възраст, черен фотомодел, момиче, живеещо в строго религиозен дом, неграмотен човек и т.н. За всяка роля се представя ситуация, в която може да се приложат правата на човека и гимназистите, за чиято роля се отнасят, правят крчка напред. Така някои от тях напредват значително, а други не. Това упражнение е илюстративно за неравенството и става основа на среща за демокрация и равенство, в която са участвали гимназистите с местните политици. По този начин местната управа цели да активира младите хора в обществените дебати и да им даде възможност да се сблъскат с реалността да бъдеш активна част от гражданското общество.

Бюджет за гражданите, Гронинген, Холандия

С 180 000 жители град Гронинген е осмият град в Холандия, и е типичен университетски град. През 2006 г. община Гронинген реши да даде по-голямо влияние на гражданите на местните въпроси, като разпредели бюджет директно на жителите на кварталите (групи) и местните организации, които са формулирали конкретни предложения за подобряване на техния конкретен квартал.

За да се осъществи промяната в политиката, чрез която могат да бъдат въведени бюджетите на кварталите, град Гронинген сключи споразумение с пет жилищни асоциации в град. Основната цел бе да внедри принципа на самоуправление на ниво квартал, основано на идеята, че гражданите и професионалните работници имат знанията, опита и уменията да се справят с проблемите и да подобрят качеството на живот и безопасността в своя квартал.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

БЕЛОСЛАВ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Всеки квартал разполага с екип от общността, който отговаря за разработването на планове, заедно с гражданите, за това как да харчат своя бюджет. Въпреки че съставът на тези общински екипи е различен, жилищните асоциации, държавните служители и социалните работници са винаги представени. Граждански услуги от непълнолетни и възрастни граждани, полицията, училищата и жителите също са представени. Тяхната задача е да събират идеите на жителите и впоследствие да вземат решение за разпределението на бюджета.

Местните власти обаче определят сроковете, в които екипите да формулират своите планове, като най-важното е, че от тях се очаква да дадат приоритет на проекти, които имат активна роля за гражданите в техния квартал. Освен това всеки екип е отговорен пред общинския съвет по отношение на разпределението на бюджета.

Как гражданите участват в процеса на вземане на решения зависи от екипите. В шест квартала граждани участват в екипите, въпреки че са посочили, че често се чувстват несигурни за своята роля. Някои екипи провеждат редовни консултации с жители, организации и политици. Други посещават квартала, за да се срещнат с гражданите и да чуят техните нужди и желания.

Според експертната среща, състояща се от жители и професионалисти, представители на жилищните асоциации и социалните работници са основните участници при вземането на решения за планове за съседство, по редица причини. На първо място, екипите на общността се състоят предимно от представители на професионални организации. Второ, много проекти все още са в етап на развитие и се смята, че гражданите и другите участници не притежават общите знания и опит, необходими за оценка на полезността и осъществимостта на проектите.

От други източници

Граждански консултативни съвети в Тимишоара, Румъния:

По инициатива на тогавашния кмет на града, през 2003 г. се създават Гражданските консултативни съвети. Моделът е заимстван от френския град Мулхаус, побратимен с Тимишоара. Целта на тези съвети е да се подобри диалога между гражданите и местните управляващи, чрез навременното установяване на проблемите и нуждите на гражданите в отделните квартали или райони.

Днес има 20 действащи Граждански консултативни съвета, разделени по квартали и райони, които обхващат цялата територия на града. Във всеки от тях могат да членуват между 7 и 50 души, които живеят или работят в съответния квартал или район. Гражданските съвети нямат правен статут и се финансират с публични средства. Членовете им се срещат периодично за да обсъждат най-належащите проблеми, които се нуждаят от решение, и информират местната власт за това.

Най-често става въпрос за инфраструктурата и градската среда. Отделно, някои от по-активните съвети сами предприемат инициативи и дейности за решаването на проблемите на територията им. Пример за това са дните за почистване на квартала, както и кампания за набиране на средства за местно училище, което е било пред затваряне. Съветите организират и културни събития, и често се ангажират с младите хора, информирайки ги за процесите на местното самоуправление. Някои от тях издават и собствени вестници и бюлетини.

Взаимоотношенията между местната власт и гражданските съвети се разрастват в последните години, като управляващите все по-усилено търсят начини за сътрудничество. Публичната администрация се консултира по важни въпроси с гражданите, и същевременно ги информира чрез кварталните съвети за своите приоритети и планирани проекти.

Обществено планиране на социалните услуги в Банска Бистрица, Словакия

През 2008 г., словашкият град Банска Бистрица предприема инициатива за обществено планиране на социалните услуги в града, за предстоящите 5 години. Идеята е на председателката

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

на местното Бюро за социални услуги, и е заимствана от подобна практика в съседна Чехия. Според нея, действащият механизъм за планиране на разходите за социални услуги не е достатъчно прозрачен и не включва всички заинтересовани страни, и трябва да бъде променен.

Кметството се отзовава на препоръката и, и стартира процедура за обществено планиране, с цел подобряване на качеството на предлаганите социални услуги.

В рамките на общественото планиране са участвали три основни страни – потребителите на социални услуги, доставчиците на услуги, и представители на местната власт. За да гарантира по-широка представителност и участие от страна на гражданите, кметството предварително е организирано информационна кампания и серия от тематични работилници. Заявилите желание за участие в общественото планиране са били разпределени в 5 целеви групи, според различните видове социални групи. Процесът на планиране и консултиране е проведен между юни 2008 г. и май 2009 г.

Участниците в общественото планиране са оценили високо инициативата. Мнозинството от тях са заявили, че общественото планиране е гарантирало по-голяма прозрачност при разпределянето на разходите за социални услуги и е допринесло за конструктивния диалог между местната власт и заинтересованите граждани. Доставчиците на социални услуги, от своя страна отчитат, че са имали възможността да се запознаят по-добре с нуждите на своите клиенти, и кои сфери от работата им изискват подобрене. Всички страни отчитат, че общественото планиране е спомогнало за покачването на доверието между гражданите, частния сектор, и публичната администрация.

Общностен екип за разпределение на общински средства в Грьонинген, Холандия

За да инициира промяна в начина на разпределение на бюджетните средства на квартално ниво, Община Грьонинген сключва споразумение с 5 сдружения на собственици на жилищни имоти. Основната цел на тази инициатива е да се приложи принципа на самоуправление на квартално ниво, основан на идеята, че гражданите разполагат със знанието, опита и уменията да решават местните проблеми и да подобрят качеството на живота и сигурността в техните собствени квартали. Общината и сдруженията на собствениците решават да разпределят допълнителни 20 млн. евро за следващите 4 години към 14 квартала чрез техните квартални бюджети. Всеки от кварталите създава и подкрепя общностен екип, който се състои от представители на администрацията и граждани, и отговаря за бюджетното планиране. Въпреки че съставът на тези екипи е различен, в тях винаги участват представители на сдруженията на собствениците, социални работници и държавни служители. В допълнение, служители от службите за работа с деца или възрастни хора, полицията, училищата, както и живеещи в дадения квартал често пъти са членове на екипите. Тяхната работа е да събират идеите, които гражданите предлагат и в последствие да решават как да бъде разпределен бюджета. Правото на вземане на решения и ресурсите са в ръцете на общностните екипи. Според правилата за разпределяне на финансирането, установени от местната власт, предимство трябва да се дава на проектите, които повишават активността и участието на гражданите в развитието на техния квартал. Всеки екип отговаря пред градския съвет за разпределението на бюджетните средства.

Законодателен „Краудсорсинг“ във Финландия (К)

През 2013 г., Финландия предприема иновативна стъпка за прякото ангажиране на гражданите в управлението на страната, чрез така наречения процес на законодателен „краудсорсинг“ (анг. crowdsourcing). „Краудсорсингът“ е механизъм заимстван от бизнес сектора, който позволява на потребителите да предлагат идеи за подобряване на качеството на продукти и услуги. Най-често това се случва чрез специално изградени за целта Интернет платформи и форуми. В сферата на политиката, все по-усилено се обсъждат възможностите за „краудсорсинг“ на законодателния процес, в който гражданите да могат да изразяват становища по законопроекти

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

и да предлагат идеи за подобряването им. Финландското Министерство на околната среда решава в началото на 2013 г. да изпробва механизма на „краудсорсинг“ във връзка с проектирането на новия Закон за движението по офроуд (неасфалтирани) пътища. Нуждата за новия закон произлиза от нарастващия брой на моторни шейни и АТВ-та – превозни средства, използвани за преход през гори и други природни местности. При обсъждането на първоначалния проектозакон, управляващите са имали сериозни разногласия по различни точки, като например позволената максимална скорост на движение, опазването на околната среда, компенсирането на собствениците на земи в проходимите местности, и други административни елементи. В крайна сметка, те решават да се допитат до гражданите и пряко заинтересованите страни по тези въпроси.

За консултирането с гражданите е създадена онлайн платформа, през която те да могат да изразяват своето мнение и препоръки. Процесът е бил разделен на 3 етапа. В първия, между януари и март, са очертани основните проблеми свързани с офроуд движението, както и с мерките предвидени в проектозакона. Във втората фаза, между март и юни, участниците са имали възможността да предложат конкретни идеи за подобрене и справяне с проблемите. Третата фаза (юни – октомври) е била за оценка на предложенията, в която освен гражданите, са участвали и експерти от различни области.

Предоставена е и възможност за онлайн гласуване по различните теми и за подреждане на приоритетите. Не е имало предварителен подбор на желаещите да се включат, като всеки с достъп до Интернет е разполагал с възможност да изрази мнението си. Над 700 граждани са участвали активно в „краудсорсинга“, докато платформата е била посетена от около 14,000 души. Интернет платформата е събрала 170 идеи и над 1,300 коментара само по време на втората фаза. Общите коментари във трите фази са над 4,000. Резултатите от това проучване са систематизирани и описани в обширен доклад от страна на управляващите в изготвянето на финалния законопроект.

Разбира се, практически е било невъзможно всички те да бъдат съобразени в новия закон, но институциите са получили огромен ресурс от ценни мнения и идеи на гражданското общество, и в частност тези които са най-пряко засегнати от закона. Участниците са оценили като изключително полезен процеса, заявявайки че подобна практика увеличава доверието им в законодателната власт и прави вземането на решения по-прозрачно и демократично. Дори по-скептично настроените са оценили усилията на правителството да се допита до гражданите, и възприемат крайния резултат не като опит за налагане на определено мнение или позиция, а по-скоро като компромис между множество различни позиции. Тепърва ще се обсъждат възможностите за използването на „краудсорсинга“ в повече сфери от местното и националното управление, както и идеи за подобряване на процеса. Финландците вече са направили първата голяма крачка в тази насока участниците са имали възможността да предложат конкретни идеи за подобрене и справяне с проблемите. Третата фаза (юни – октомври) е била за оценка на предложенията, в която освен гражданите, са участвали и експерти от различни области.

Предоставена е и възможност за онлайн гласуване по различните теми и за подреждане на приоритетите. Не е имало предварителен подбор на желаещите да се включат, като всеки с достъп до Интернет е разполагал с възможност да изрази мнението си. Над 700 граждани са участвали активно в „краудсорсинга“, докато платформата е била посетена от около 14,000 души. Интернет платформата е събрала 170 идеи и над 1,300 коментара само по време на втората фаза. Общите коментари във трите фази са над 4,000. Резултатите от това проучване са систематизирани и описани в обширен доклад от страна на управляващите в изготвянето на финалния законопроект. Разбира се, практически е било невъзможно всички те да бъдат съобразени в новия закон, но институциите са получили огромен ресурс от ценни мнения и идеи на гражданското общество, и в частност тези които са най-пряко засегнати от закона. Участниците са оценили като изключително полезен процеса, заявявайки че подобна практика увеличава доверието им в законодателната власт и прави вземането на решения по-прозрачно и демократично. Дори по-скептично настроените са оценили усилията на правителството да се допита до гражданите, и възприемат крайния резултат

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

не като опит за налагане на определено мнение или позиция, а по-скоро като компромис между множество различни позиции. Тепърва ще се обсъждат възможностите за използването на „краудсорсинга“ в повече сфери от местното и националното управление, както и идеи за подобряване на процеса. Финландците вече са направили първата голяма крачка в тази насока.

Законодателен референдум в Словения

Съгласно член 90 от Конституцията на Република Словения, гражданите на страната могат да инициират национален законодателен референдум чрез подписка подкрепена от минимум 40 000 души с избирателни права. Подписите трябва да бъдат събрани в срок от 35 дена. За да бъде валиден референдума, е необходимо да са гласували най-малко 20% от избирателите, като резултатите са със задължителен характер.

Пример за сполучлив референдум инициран от гражданите е този проведен на 10 април 2011 г. за отмяна на новоприетия Закон за почасовата работна дейност. Противоречивият закон, приет от Парламента през ноември 2010 г., предвижда ограничения на времето което могат да работят гражданите на почасов договор, както и намаление в заплащането и трудовите им правомощия. Според правителството, тези мерки са с цел насърчаване на работодателите да наемат повече хора на почасов договор. От студентските организации и Асоциацията на свободните профсъюзи обаче се противопоставят на закона и инициират подписка за референдум, с който да отменят решението на Парламента.

Между 3 януари – 6 февруари 2011 г., инициаторите успяват да съберат 47 000 подписа в своя подкрепа, което задължава правителството да насрочи национално допитване по въпроса. Референдумът се провежда два месеца по-късно. На него гласуват 34% от имащите право на глас, което е значително над минималните 20% изисквани за валидност. От тях, цели 80.07% гласуват срещу закона, което автоматично го отменя. Референдумът се счита като сериозен удар срещу управляващите и победа за пряката демокрация в Словения.

Гражданска инициатива за „достъпни жилища“ в Люцерн, Швейцария

В Люцерн, както и в много други швейцарски градове, е относително скъпо да се купят или вземат под наем апартаменти и къщи. Това означава, че по-малко привилегированите групи, като семейства с много деца, самотни родители, младежи и определени групи имигранти, имат жилищни проблеми. Общината поддържа и разработва определен брой общински жилища или частни кооперативи, където цените на наемите са средно с 15-20% по-ниски от тези на пазара. В началото на 2010 г. делът на такива непазарни жилища в Люцерн е 13% от всички налични апартаменти. Гражданска инициатива, спонсорирана от организации на наемателите, както и от Зелената и Социалдемократическата партия, стартира на 6 декември 2010 г. с цел да се увеличи делът на “достъпните” жилища от 13 до 16% в рамките на следващите 25 години. Съгласно Общинската конституция на Люцерн, за да се лансира подобна инициатива са необходими едва 800 подписа (1% от местното население). Инициаторите успяват да съберат 2 258 в рамките на няколко седмици. В местния парламент на град Люцерн инициативният комитет предлага контра-предложение на инициативата с изискването да се увеличи делът от 13 на 14%. В самия местен парламент няколко страни предложиха компромис между инициативата и контра-предложението – и дял от 15% на кооперативните нови апартаменти. Накрая парламентът гласува против всички тези предложения. Инициативата на гражданите бе отхвърлена с 26 на 18 гласа. Въпреки отказа на местния парламент, кантоналната Конституция предвижда и провеждането на референдум по гражданската инициатива, който е с обвързващ характер. Такъв е проведен на 17 юни 2012 г. Инициативата „За достъпни жилища“ е одобрена с 13,264 гласа „Да“ (58.18%) срещу 9,536 гласа „Не“ (41.82%), при избирателна активност от 44.75%. Това е класически пример за силата на гражданите да въздействат пряко на местното и националното управление в Швейцария, като дори отменят вече приети решения на законодателната власт.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИСКОПЕВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Разработване на нова конституция с участието на гражданите в Исландия

През 2008 г. Исландия е сполетяна от дълбока финансова и банкова криза. Вследствие на масови граждански протести, Премиерът на страната е принуден да подаде оставка в началото на 2009 г. Сред протестиращите се заражда и идеята за конституционна реформа, която да гарантира по-широки правомощия на гражданите за участие в управлението на държавата. През ноември 2009 г. група от граждански организации и либерални „тинк-танкове“ сформират алтернативно Народно събрание, съставено от свободни граждани на Исландия. Целта на това събрание е да запълни демократичния вакум, който е бил породен от кризата, и да обсъди възможности за конституционни промени, които да са плод на гражданското общество. Около 1200 души се включват в това събрание, което е близо 0.5% от имащите право на глас в страната. Организаторите използват Интернет платформи и социалните медии за популяризиране на инициативата си, а за да ангажират и по-възрастните жители, изпращат покани и по пощата. Месеци по-късно, новият Премиер на Исландия решава да сформира Конституционен съвет за изготвянето на нова Конституция, която да замени действащата от 1944 г. Членовете на този съвет се избират пряко от гражданите и не могат да бъдат представители на държавната администрация.

Провежда се и национален форум за консултиране с гражданите, в който участват 950 души, селектирани на случаен принцип. Този форум има за цел да обсъди конституционните промени и да събере препоръки от участниците. На 27 ноември 2010 г., исландците избират 25 души, които да ги представляват при изготвянето на новата конституция. Това са хора от различни професионални сфери, които са добре познати на широката общественост. По време на работата си, Конституционният съвет редовно е обновявал своята Интернет страница с актуална информация относно новата Конституция, и също така е приемал предложения от гражданите чрез социалните мрежи.

Над 3000 такива са били изразени по време на процеса, като най-популярните от тях са включени в проектоконституцията. Основното от тях е 10% от гражданите с избирателни права да могат да инициират национален референдум и да предлагат законодателство

Завършената проектоконституция е подложена на национален консултативен референдум, проведен на 20 октомври 2012 г. Мнозинство от 73% гласували подкрепят новата Конституция, при избирателна активност от 49%. Предстои обаче съществена част – а именно гласуването и в Парламента. Моментът не е подходящ, след като 5 месеца по-късно изтича мандата на правителството, а опозицията използва тази възможност за да удължи дебатите и да не се стигне до вот. След изборите през април 2013 г., на власт се завръща Партията на свободата, която 4 години по-рано е подала оставка при масовите протести. Последствията от финансовата криза са овладяни, и „новото-старо“ правителство не намира смисъл да върне дискусията за новата Конституция в Парламента, слагайки край на надеждите на гражданите – поне за момента.

Примерът от Исландия показва една изключително добра практика на прякото гражданско участие, която обаче остава неосъществена докрай поради липсата на политическа воля. Със сигурност, исландците могат да се гордеят с това което са постигнали, и да се надяват, че рано или късно, политическия елит ще се вслуша в техния ясно-изразен глас за промяна.

Бюджетиране с участие на гражданите в Сопот, Полша

В полският град Сопот действа механизъм за прякото участие на гражданите в местния бюджет – т. нар. „бюджетиране чрез участие“. При гласуването на всеки общински бюджет, до 1% от него се отделя за гражданите, които сами могат да решат как да го използват. Идеята произтича от „Сопотската инициатива за развитие“, група от активни местни граждани сформирани през 2008 г., с цел насърчаването на гражданското участие в местното самоуправление и проектите за развитие на града. През 2009 г., групата стартира кампания под надслов „Демокрацията не е само избори“. В първата фаза на тази кампания, групата успява да се пребори за промени в общинския

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

устав, който да позволи на гражданите да предлагат местно законодателство чрез инициатива, подкрепена от минимум 200 жители с избирателни права. Именно чрез такава гражданска инициатива, групата извоюва правото на гражданите да участват в публични консултации с местната власт при решаването на важни въпроси от местното самоуправление.

В третата фаза на кампанията, „Сопотската инициатива за развитие“ успява да убеди местната власт да позволи на гражданите сами да избират за какво да се харчи част от бюджета. Въпреки съпротивата на кмета, Общинският съвет приема резолюция на 6 май 2010 г., с която отделя сума от 3 млн. злоти (около 1% от общинския бюджет), която да е на разположение на гражданите и да се използва по тяхно желание.

Процесът на „бюджетирането чрез участие“ не е едностранен, в който властта единствено предоставя средства на гражданските организации. Местната власт предварително организира граждански форуми, в които участват всички заинтересовани страни. Те биват разделени по целеви групи (екология, култура, здравеопазване, образование, инфраструктура), където обширно се дискутират нуждите за развитие във всяка сфера. Създават се и работни групи за изготвянето на конкретни проекти, които да бъдат финансирани през бюджета. Създава се и временен комитет за наблюдение на гражданското бюджетиране.

Община Рига, Латвия

В общината е създадена Платформа за сътрудничество между неправителствените организации и общината.

През 2013 г., Общинският съвет на Рига създава Дом (къща) на неправителствените организации в Рига.

Създаването на Дома е продиктувано от желанията гражданите, бизнеса и неправителствените организации (НПО) за подобряване на тяхната работа и по-активното им взаимодействие с местната власт.

Целта е по-конкретно да се подпомогне изпълнението на Програмата за интеграция на град Рига за 2012-2017 г., да се подкрепят НПО и да се осигури по-добра координация информираност на гражданите за местните въпроси и участието в дейности, свързани с общината. Домът е разположен в обновена училищна сграда, където организациите могат да развият устойчиво сътрудничество с общината; получават образователна, техническа, административна и информационна подкрепа; организират се различни събития и дейности. Освен това е място за идентифициране и обсъждане на актуални за гражданското общество въпроси. НПО Къщата предлага ресурси за изграждане на капацитет, обмен на информация, опит и най-добри практики, работа в мрежа и обучение на лидери. Той насърчава процесите на социална интеграция, социално включване и участие на гражданите.

НПО Къщата оправомощава неправителствените организации и другите заинтересовани страни на Рига, като предлага практически решения и предоставя ресурси за изграждане на капацитет, обмен на информация, най-добри практики и обмен на опит, работа в мрежа, обучение на лидери и набиране на членство. В Дома се осъществяват дейности в различни области, които повишават и насърчават активното участие на неправителствените организации, бизнеса и гражданите, а именно:

1. Подкрепа за осъществяване на мероприятия и дейности, произведени от неправителствени организации, като предлага безплатни помещения и техническо оборудване;
2. Информационна и образователна подкрепа - безплатни съвети, информационни и образователни семинари, месечен електронен бюлетин;
3. Подкрепа за насърчаване на сътрудничеството - съвместни НПО мероприятия по побиращане и работа в мрежа, обмен на най-добри практики, тематични събития.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Град Нюртинген е град в Баден-Вюртемберг, Германия

Нюртинген е град в Баден-Вюртемберг, Германия с 39 480 жители и на около 19 км от Щутгарт. През 80-те години, както и в повечето други западногермански общности, Нюртинген въвежда различни формални права, които дават възможност на гражданите да участват в местната политика. *Тези права включват правото да участват в процедурите по планиране, да отправят петиции до общинския съвет и да участват в заседанията на съвета.* През 90-те години Нюртинген добавя няколко политики, насочени към увеличаване на участието на гражданите в местните дела. Гражданите са подтиквани да се присъединяват към всички видове асоциации, а активните граждани могат да участват в процедурите за вземане на решения.

Създаден обществен център за граждани - млади и възрастни, където се обсъждат и реализират идеи, насочени към подобряване на качеството на местното общество.

Градът трябва да се превърне в общност, където хората да преследват общите си цели и да бъдат активни в обществения живот. Докато глобализацията и индивидуализацията карат хората да стават все по-отделени един от друг, Нюртинген иска да предложи чувство за общност и среда, към която хората се чувстват принадлежащи. Гражданите не се разглеждат като клиенти на иначе анонимно местно правителство, а се третират като участници в една жизнена местна общност.

Лозунгът „Организиране на обществото, включване на гражданите, свързване на поколенията“, отразява този подход. Започват се няколко проекта за постигане на тези цели. В тях акцентът се поставя върху нови методи, които надхвърлят „класическите“ форми на гражданско участие.

Читалището, което се намира в кметството, е центърът на гражданското участие. Значението, което се придава на самоуправлението, се показва също и във факта, че читалището получава собствен бюджет, който може да бъде изразходван по начин, по който желаят активните граждани. Читалището също така функционира като доброволчески център на Нюртинген.

Идеите се разработват от експерти и граждани съвместно, но се решават от общинския съвет. Гражданите си сътрудничат с експерти по време на изпълнението им. В различните квартали са активни така наречените бъдещи работни групи. Те се състоят от няколко члена на общинския съвет, представители на църквата и други сдружения, както и хора от квартала. Работните групи трябва да бъдат представителни за квартала. Те се събират и обсъждат бъдещето на квартала.

Предлагат се всякакви идеи. Например, кварталите могат да пожелаят по-добри транспортни връзки с центъра на града или детски центрове. Предложенията от дискусията се отнасят към общинския съвет, който решава кои от тях да бъдат изпълнени. Разбира се, не всички идеи се приемат. Някои от тях са твърде скъпи, други не могат да бъдат приложени поради практически съображения.

С цел насърчаване на местното участие се прави опит да се стимулира развитието на социална култура. Хората трябва да имат усещането, че тяхното участие в местните дела е ценено. За постигането на тази цел са предприети няколко мерки.

Първо, всяка година местният съвет дава на гражданите, които са активни в доброволческия труд, паспорт с всички видове билети. Тези билети могат да се използват за посещение на театрални представления, плувен басейн или други дейности. С билетите съветът иска да покаже своята благодарност към доброволците.

Освен това учениците се стимулират да станат активни. Те получават дневник, в който могат да запишат с кои дейности се занимават. В края на годината децата получават сертификат за дейността си.

Община Хъдинге, Швеция

По време на Седмичата на местната демокрация, община Хъдинге организира редица събития - над 50 различни мероприятия, като например: лекции, интервюта на местната телевизия, изложби, дебати и „демократичен обяд“ и др. В рамките на мероприятията се дискутират различни

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

теми: правата на хората с увреждания, демокрацията в ЕС, култура, положението на жените, интеграцията на различните етноси, местната жилищна политика и много други. Основният акцент е върху децата и младежите. За целта са привлечени четиримата местни обществени лидери, които да посещават всички училища в общината и участват в дискусии и дебати относно бъдещото развитие и възможностите на младите хора за реализиране в общината.

Целта е избраните лидери, които се ползват с висока степен на доверие и авторитет в обществото да служат като добър пример за тяхната реализация.

При третото провеждане Седмицата на демокрацията, за втори път община Хъдингге поставя фокус върху училищата, като по този начин общинската администрация има възможност да разговаря с много повече млади хора отколкото обикновено биха имали шанса, без организирането на тези събития. Важно е да се отбележи, че поканите до участниците в събитията се колкото е възможно най-рано.

Планирането на някои от събитията се извършва много рано, в рамките на до 12 месеца преди конкретното събитие. Освен това общината отделя и средства за реклама, използване на интернет, блогове, уебсайт, различен от този на общината, Facebook и / или други места, където човек знае, че е в състояние да достигне до по-голяма част от хората. Ключът към успеха е общината да бъде активна, да покани възможно най-много представители на заинтересованите страни да вземат участие в събитията, с оглед на темите и политиките, които се обсъждат.

Хъдингге е община, която работи много за равенство и вярва, че всички жители са важни и имат за какво да допринесат за развитието на общината. Това е една от причините да поставя акцента върху участието на жителите в работата на общината и по-конкретно в процесите на формулирани и изпълнение на политиките.

Общината е открила и местен младежки информационен център, с цел да информира и мотивира младите хора да участват активно в процеса на разработване и изпълнение на местните политики.

Също така община Хъдингге предоставя помещения за организации с нестопанска цел, тъй като същите обикновено имат много ограничени бюджети и / или ресурси.

Регион Брюксел, Белгия

Участие в местната демокрация в Брюкселския регион - Сътрудничество между граждани, общини и обществени центрове за социални действия. Брюкселската столица организира Европейската седмица на Местната демокрация от 2008 г. Чрез тази инициатива общината има за цел укрепване на обществените знания за техните общности и популяризиране участието им като отговорни граждани и да подчертае важността на СГО за активното и ефективно местно развитие.

Наред с тези цели, Брюксел е изправен пред редица предизвикателства, а именно:

- Продължаване на развитието и действията, насочени към младата аудитория;
- Работа с избрани служители на принципите на доброто управление;
- Включване и разширяване кампанията в ежедневните дейности на местните власти в Брюксел.

Съставен е координиращия екип за изпълнението на задачата, като членове на екипа притежават експертиза от различни области, като услуги, европейските въпроси, социални дейности, комуникация - връзки с обществеността, образование, инвестиции, младежи и други. Всеки участващ „актьор“ допринася по свой начин за координацията и организирането на поредицата от мероприятия в рамките на Европейската седмица на Местната демокрация. Важно е да се отбележи, че събитията са организирани по определени теми и/или политики като предварително всички заинтересовани страни са запознати с дневния ред и гражданите имат право да предложат и допълнителни теми, т.е. местните власти формулират дневния ред с участието на гражданите. С оглед на сериозността на събитията, подготовката започва всяка година през м. януари, а събитието е през м. октомври. През този период членовете на координиращия екип се

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

срещат няколко пъти и освен това се организират и работни групи (в които са привлечени и допълнителни експерти), за постигане целта на събитието и да бъде дадена възможност на по-голяма част от гражданите да изразят своите виждания и становища.

Пример от Полша

В много общини в Полша има специален общински отдел, който се занимава с комуникацията с граждани, бизнес и неправителствени организации.

При започването на мандата си в редица общини се сформират работни групи от представители на НПО сектора в различни ресори и представители на своите отдели в тези ресори.

Решенията на тези групи имат значителна роля и те дори могат да върнат за преразглеждане решение на общинския съвет, но само веднъж. За по-съществените въпроси се търси участието и на гражданите, но много често директната комуникация с тях се води от съответните НПО, които участват в работната група. Изключително голям акцент се поставя на комуникацията с гражданския сектор и наличието на обратна връзка при реализирането на съвместни инициативи.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

3. Примери за участие на гражданите в местното самоуправление у нас

Финансиране на граждански инициативи в полза на местната общност от бюджета на Община град Добрич – програма за подкрепа на инициативните неправителствени организации от Община град Добрич

Чрез програмата се дава възможност за развитие на активните организации и за акумулиране на организационен и финансов опит с цел подготовка за управление на проекти, финансирани от национални и международни програми. Кандидатстващите по програмата организации подават своите проектни предложения до 15 април и / или 01 септември за съответната календарна година, в зависимост от размера на одобрените средства в общинския бюджет. Максималната финансова помощ е в размер на 3 000 (три хиляди) лева. Формулярът за кандидатстване е одобрен с решение на Общинския съвет и е публикуван на сайта на общината.

Целите на Програмата са: Подпомагане на инициативи за развитие на гражданско общество на територията на Община Добрич; Стимулиране на сътрудничеството между НПО, местни общности, граждански групи и граждани и изграждане на партньорство с органите на местно самоуправление; Повишаване капацитета на гражданския сектор в общината и в частност капацитета на малки общностни НПО да идентифицират нуждите на целевите си групи и да лобират за тях; Създаване на реални предпоставки за активно участие на гражданите в различни сфери на обществения живот в общината;

Изграждане на ефективно партньорство с местната власт за реализиране на значими за съответните общности проекти; Стимулиране на „гражданско самосъзнание“³ в общностите.

Финансират се инициативи и дейности, насочени към следните приоритети и направления: Решаване на конкретни социални проблеми; Повишаване социалната ангажираност на младежите за разрешаване на специфичните им проблеми (общуване, образование, възможности на пазара на труда, свободно време и др.); Преодоляване социалната изолация и реинтеграция на уязвими и маргинализирани групи; Насърчаване на доброволческа дейност, межкултурно и междуетническо сътрудничество, утвърждаване на национални традиции и европейски практики; Здравословен начин на живот; Опазване на околната среда; Икономическо развитие; Гражданско образование.

Комисия, назначена със заповед на Кмета разглежда постъпилите проекти и ги оценява самостоятелно и индивидуално съгласно приложима таблица за оценка. Комисията се състои от 9 души – Председател и членове: 4 общински съветници и 4 общински служители. След приключване на оценяването на проектите, резултатите се обобщават. Проектите, получили средна оценка от над 50 точки, се поканват да сключат договор за финансиране. Средствата се превеждат на два транша ± 70 % авансово и 30 % след завършване на дейностите и представяне на финансов и технически отчет за цялостно изпълнение на проекта.

Програма „Местни инициативи“ на Община Свищов

През 2001 г. Община Свищов е избрана за пилотна община по проекта за многогодишно финансово и капиталово инвестиционно планиране на програма „Инициатива местно самоуправление“ на Американската агенция за международно развитие. По тази програма представители на ръководството на Общината и експерти от администрацията участват в разработването на моделите за планиране на капиталовите разходи.

В резултат на усвоения опит и успешната съвместна работа между Община Свищов и Инициатива местно самоуправление, се възприема идеята да се въведе модел на местно партньорство с нестопански организации и организирани групи от граждани при определяне на обекти за включване в бюджета за капиталови разходи за следващата година.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Целта на това партньорство е разходите за инвестиции, които местната власт реализира да бъдат в максимална степен съгласувани или предложени от жителите на дадена улица, квартал или селище.

З а реализация на идеята, община Свищов създава своя Програма за местни инициативи, която ясно показва как участието на широк кръг граждани и заинтересовани страни в местното самоуправление може да доведе до подобрения в условията за живот на хората.

Програмата се изпълнява вече 9 години (2003-2011) и насърчава гражданите да подготвят предложения за проекти, целящи развитието на общината. Предоставя се безвъзмездно финансиране при условие, че гражданите вземат активно участие в изпълнението им. Програмата се изпълнява на територията на Община Свищов, която включва 16 населени места - град Свищов и 15 села.

Програмата подкрепя дейности в сферите на: Подобряване на жизнената среда; облагородяване на обществени места; изграждане на детски кътове; обособяване на места за отдых и почивка; благоустрояване на околблокови пространства, и др.; Опазване на околната среда; озеленяване и залесяване на зелени площи на обществени места; кампании за почистване, опазване на жизнената среда и околблоковите пространства, и др.;

Дейности за подкрепа и развитие на образованието, културата, спорта и туризма, закупуване на материални активи, подобряване на средата и условията за образование, култура, спорт и туризъм; организиране на образователни конкурси, културни прояви, спортни състезания, подобрения и популяризиране на природното и културно-историческо наследство в общината и др.; Интеграция на хора в неравностойно социално положение; подкрепа за предоставяне на услуги и дейности за хора в неравностойно социално положение; мерки за запознаване и приобщаването им към актуалната социално-икономическа обстановка в страната, и др.; Информационни технологии - създаване на интернет сайтове с обществена значимост, медийни кампании, подобряване информационния достъп на местната общност, и др.

Постигнати резултати: Програмата за местни инициативи дава възможност гражданите и нестопанските организации сами да идентифицират и да разрешат нуждите и потребностите си. По отношение на Община Свищов финансирането на гражданските проекти се явява ефективен и ефикасен вариант, чрез който се осъществяват много инициативи. За служителите на общината също бе полезно да консултират и административат гражданските проекти. Тази форма на публично-частно партньорство допринесе за по-доброто взаимодействие между гражданите, неправителствените организации и местната власт. Програмата се оказва много полезна и важна за местната общност, за културните, образователните и неправителствените организации. Много граждани и организации реализираха различни проекти за подобряване на жизнената среда, опазване на културни паметници, за развитие на културата и образованието, като по този начин разрешиха неотложни проблеми. Програмата също така помага на неправителствените организации, училищата и читалищата в общината за укрепване на техническия им капацитет при подготовка и реализирането на проекти към донорски програми. Всеки един от проектите, който бе реализиран, има положително въздействие върху жителите на общината, като същевременно допринася и за постигането на устойчиво социално-икономическо и културно развитие. Благодарение на сътрудничеството между Община Свищов и бенефициентите по проектите се засили гражданското участие в местното самоуправление.

Грижата за децата и младежите - основен акцент при определяне на политиката на община Свиленград - дългосрочна политика, насочена към отчитане на нуждите на бъдещото поколение Програма за съвместни дейности между НПО, спортни клубове и общината, с цел подобряване на условията за спорт, чрез изграждане и рехабилитация на спортните площадки и осигуряване на средства за финансиране на дейността на клубовете.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Осъществява се съвместно между общината и гражданско сдружение „Заедно за Свиленград“, с цел задържане на младите хора и създаване на по-добри условия за реализация. В рамките на програмата е създаден младежки парламент, който се превръща в основният партньор на общината за настояща и бъдеща съвместна работа с младежта. Учредена е и стипендия за студенти, за която сдружението получава наградата на Българския дарителски форум за 2009 г. «Дарител на годината».

Добро партньорство на община Карлово с местните неправителствени организации

От 3 години Общинска администрация Карлово има добро партньорство със сдружението с нестопанска цел **„Младежки и граждански инициативи в Розовата долина“**. През 2009 г., с решение на Общинския съвет, общината предоставя помещение на сдружението, което след спечелен проект е обзаведено и официално открито за ползване като Младежки информационен център. В него са предоставени материали за административните услуги, които извършва общинската администрация и книжки с ежегодните отчети на Кмета за управлението и дейността.

Работата по съвместните проекти между общината и сдружението редовно се отразява в официалния сайт на Община Карлово. Информация се предоставя и на медиите. Кметът на общината участва в младежките форуми и предоставя информация за развитието на района. Директорът на дирекция „Кабинет на Кмета“ е член на ръководството на сдружението, което допринася за още по-доброто партньорство и осигуряване на информация за работата и инициативите на Общинската администрация. Към сдружението работят младежи от Корпуса на мира, които за първи път през лятото на 2010 г. проведоха безплатни занимания с деца по приложно изкуство, акробатика и английски език в читалище „Васил Левски“.

Инициативата „Лятна ваканция 2010“ завърши с изложба, посрещната с радост от родители и близки на децата. Също през 2010 г. сдружение **„Младежки и граждански инициативи в Розовата долина“** в партньорство с общината осъществява проект „Заедно сме по-силни да направим промяната“. В рамките на проекта общината е домакин на национален форум, в който участват 30 млади лидери от 24 града в България и обсъждат теми за наложените стереотипи в съвременното общество. Форумът се финансира с европейски средства.

През настоящата, 2011 година, стартира обучение по приложно и изобразително изкуство за деца с **Арт център „Орхидея“**. Центърът и общината реализираха две големи инициативи: откриване на изложба в навечерието на Празника на града 18 юли по предварително обявен конкурс „Балкана нарисуй ти и почивка на море си спечели“ с награда почивка на море за цялото семейство; конкурс за най-дългата детска рисунка, в който участваха повече от 1200 деца на възраст от 5 до 12 години и рисуваха на открито на площад „20 юли“ в центъра на Карлово.

Също през 2011 г. младежи от 7 европейски страни работиха заедно по проекта „Кажете „Не“ на зависимостите и „Да“ на здравословния начин на живот и спорта!“. В рамките на проекта младите хора се запознаха с дейността на отдел „Спорт и младежки дейности“ в общината и проведоха спортни състезания в ОУ „Райно Попович“ и в залата на Общината.

Резултатите от тази практика, която се осъществи в партньорство между общината и сдружение „Младежки и граждански инициативи в Розовата долина“ са непринуденият контакт с повече млади хора, обсъждане на въпроси, които ги вълнуват и вземане на конкретни решения, свързани с живота на младите жители на Карловска община.

Друга положителна практика е партньорството на община Карлово с **Общинската агенция за устойчиво развитие - Карлово**. Добрите взаимоотношения са предпоставка за генериране и реализация на много проекти. В партньорство с агенцията, общината бе идна от първите в страната, която изгради регионално депо за твърди битови отпадъци по европейски стандарт. В строеж е и пречиствателна станция за отпадни води, за чието строителство до настоящия момент са вложени 7 500 000 лв. Има изготвени технически проекти за изграждане на пречиствателни

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОЛАЕВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

станции за отпадни води в Калофер и Баня. Подготвен е инвестиционен проект за изграждане на регионално съоръжение за третиране на строителни отпадъци и отпадъци от разрушени сгради в гр. Карлово.

През февруари, 2011 г. бе открита Онбашиевата къща, като част от Национален музей „Васил Левски“ в Карлово. Обектът, който е на стойност 538 000 лв. се изгради с пари от финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Изпълнител на проекта е **Община Карлово в партньорство с Общинска агенция за устойчиво развитие, Национален музей „Васил Левски“ и фондация „Васил Левски“**. Посетителите на музея ще могат да ползват литература за Васил Левски на 7 езика и информация, чрез онлайн връзка.

Партньорство на община Кнежа с Фондацията за реформа в местното самоуправление в рамките на проект „Граждански мониторинг за ефективно управление на публичните ресурси“, осъществяван с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“.

В началото на 2011 год. Община Кнежа и Фондация за реформа в местното стартират съвместен проект „Граждански мониторинг за ефективно управление на публичните ресурси³“. В началото на проекта бе проведено проучване сред местния бизнес, НПО и граждани, последвано от обществено обсъждане за дефиниране на публичните услуги, предоставяна от общината, които да бъдат подложени на граждански мониторинг.

За такива услуги бяха избрани: Домашният социален патронаж и Поддържане на уличната мрежа в Община Кнежа.

Целите на гражданския мониторинг върху избраните публични услуги са следните:

- общинската администрация да получава периодична информация за степента на удовлетвореност на гражданите от състоянието на цитираните по горе услуги;
- общината да може да подобри качеството на цитираните по-горе услуги въз основа на получените предложения от страна на гражданите;
- да се постигне активно гражданско чувство и гражданско участие в сфери на работа на общината, значими за гражданите;
- да се изгради и приложи образец на модел на взаимодействие между гражданите и общинската администрация с цел подобряване качеството на предоставяните услуги;
- да се изградят отношения на взаимно доверие между гражданите и общинската администрация.

За наблюдаваната услуга „Домашен социален патронаж“, гражданския мониторинг стартира през месец юни 2011 и продължи до ноември 2011 година. Желаетелите да участват в мониторинга ползватели на услугата попълват анонимни въпросници веднъж седмично, след което ежесечно се изготвят доклади за резултатите от анкетите за оценка на услугата.

За наблюдаваната услуга „Поддържане на уличната мрежа“, гражданският мониторинг също стартира през месец юни 2011 и продължи до ноември 2011 г. Желаетелите да участват в мониторинга попълват анонимни въпросници за конкретна улица или за различна улица веднъж в месеца, след което се изготвя месечен доклад за резултатите от анкетите за оценка на услугата, който включва и предложенията на гражданите до Кмета на общината.

Община Троян

Община Троян е заложила в своята програма на следните непосредствени цели:

- Гражданите да бъдат поставени в центъра на всички демократични институции и процеси;
- Общината постоянно да подобрява своето управление, в съответствие с 12-те принципа на добро управление на местно ниво.

Община Троян поддържа постоянен диалог с гражданите по всички въпроси от обществено значение. Общината всъщност е осигурила разнообразни инструменти за търсене на мнението на обществото още от началото на процеса на вземане на решения. Община Троян се ръководи от

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

принципа всеки гражданин по един или друг начин да има възможност да бъде участник в процеса на реализиране на местните политики и определено успява да постигне съгласие по различни теми и във всички сфери на общественото – политическия живот.

Иновации за по-ефективно управление

Общински солидарен фонд за подпомагане лечението на граждани

През месец март 2014 г., с решение на Общински съвет Троян, е учреден Общински солидарен фонд за подпомагане лечението на граждани от Община Троян. Целта при създаване на “Общински солидарен фонд за подпомагане лечението на граждани от община Троян” е финансово подпомагане лечението на граждани, с постоянен и/или настоящ адрес на територията на Община Троян за минимум 3 години, които не могат сами или с помощта на близките си, да осигурят необходимите им средства за лечение. Дейността на Общинския солидарен фонд за подпомагане лечението на граждани от община Троян се извършва от петчленна Комисия, в състава на която могат да участват: общински съветници, представители на неправителствени организации, медици или други лица, избрани от Общински съвет Троян. Средствата в Общинския солидарен фонд за подпомагане лечението на граждани от Община Троян се осигуряват от:

- Бюджета на Община Троян, всяка календарна година, в размер определен от Общинския съвет;
- Дарители и благотворителни кампании;
- Отчисления от възнаграждения на работници и служители, проявили солидарност към здравните проблеми на гражданите.

Максималният размер на финансовите средства за лечение, отпуснати по реда на тази практика са 1500 лв. (хиляда и петстотин лева) за възрастни, 2000 лв. (две хиляди лева) за деца, а в изключителни случаи и повече, но след решение на Общинския съвет. При изразена воля на дарителя, сумите могат да бъдат по-високи от посочените, за което не е необходима санкция на Общински съвет Троян.

Обществен форум за реализация на партньорски проекти в Община Троян

Общественият форум, познат и прилаган в Швейцария, Германия, Франция и Англия, представлява модерирана дискусия по предварително подготвени конкретни теми. В нея участват представители на ключови сектори и групи от населението – общински съвети и администрация, неправителствени организации, бизнес, образователни и културни институции, активни граждани и др. Общественият форум в Троян всяка година включват и разпределянето на общинския Фонд за проекти на граждани, граждански организации и неформални групи. Оригиналното и ценното в практиката на община Троян е начинът, по който проектите се подбират. Процесът е публичен, прозрачен и включва най-активните и общественно ангажирани организации и граждани. Всяка година след изтичането на срока за подаване на проектни предложения кметът на Троян отправя покана към гражданите за участие в обществения форум. Има критерии за участие, а брой на участниците няма – форумът е отворен за всички, които се интересуват и искат да допринесат за развитието на общината. Поканата е придружена от определените критерии за оценяване. Непосредствено преди провеждането на форума гражданите самостоятелно решават в коя тема ще се включат. В Троян **форум-форматът** като тип обществено обсъждане се прилага и в други области. След 2011 г. вследствие на форум дискусии, отново инициирани от кмета, се създават три консултативни съвета – по икономика, младежки политики и образование и култура.

Консултативният съвет за младежки политики се регистрира като неправителствена организация. Създаден в началото на 2013 г., той включва близо 30 представители на училища, НПО, спортни клубове и други организации.

Електронни услуги

Община Троян предоставя следните електронни услуги на гражданите на своята интернет страница.

- Административни услуги;

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Услуги по устройството на територията;
- Общинска собственост;
- Местни данъци и такси.

Комплексно административно обслужване

Общината прилага принципа на **комплексното административно обслужване**. При комплексното административно обслужване административната услуга се извършва без да е необходимо заявителят да предоставя информация или доказателствени средства, за които са налице данни, събирани или създавани от Община Троян, която е първичен администратор на данни, независимо дали тези данни се поддържат в електронна форма или на хартиен носител. Гражданите имат достъп и до публичния регистър на общината. С цел получаване на адекватна и навременна обратна връзка от гражданите на интернет страницата на община Троян е качена **анкетна карта за организацията на административното обслужване в Община Троян**. След попълване картата се изпраща на e-mail: **mail@troyan.bg**.

Оценка на институционалното изпълнение

Оценката на институционалното изпълнение се гарантира от получаването на Етикет за иновации и добро управление на местно ниво.

Основни изводи

Една част от дейностите на община Троян, свързани с доброто управление са насочени към социални политики. Във връзка с това е създаден общински солидарен фонд за подпомагане лечението на граждани. Тази политика се отнася до принципа на добро управление за включване и приобщаване към общността. Общината прилага и политики, възприети като добри практики от други страни – общественения форум. Фактът, че възприемането на този инструмент и въвеждането му като част от политиките на общината работи, показва, че внимателния анализ и прилагането на инструменти с оглед на контекста на условията, в които работи дадена институция, сочи към оптималния подход по отношение на развиването на доброто управление у нас. Това не изключва, разбира се, достигането до собствени, индивидуални решения за развитието на доброто управление, към които иновативни решения води наличието на конкретни контекстуални условия. Общината, както почти всички български институции, включени в прегледа, също акцентира върху предоставянето върху административното обслужване, като предлага и определен набор от електронни услуги. В допълнение, като част от акцента върху тази сфера на дейност, общината прилага принципа на комплексното административно обслужване.

Община Асеновград

Като част от политиката за управление на Асеновград, общинският съвет е приел някои конкретни програми, като например “Програма Администрация”. Програма Администрация е основна за изпълнение на политиката на законност. Чрез нея се цели да се постигне прозрачност на вземаните решения, ясни критерии и бюджет за всяка дейност. Работата на служителите от организационната структура на общината по програмата е движещата сила за постигане на резултати и е насочена в две посоки. Навътре, най-вече към оценка и повишаване на капацитета на всеки служител, разработка на планове за обществени обсъждания по всички програми; и навън за организиране на обществените обсъждания.

Предстои окончателното одобрение на уеб-портал на община Асеновград за провежданите политики в нея и той ще бъде публикуван на сайта ѝ. В него са включени всички одобрени и действащи стратегически документи на общината, които подлежат на актуализация и които са в процес на разработка. Публикуван е и формуляр, в който регулярно ще се попълва и ще се следи изпълнението на политиките, заложили в стратегическите документи.

Иновации за по-ефективно управление

Младежки център

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Към Община Асеновград е създадена Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. МКБППМН, която с широкото съдействие на обществеността, изпълнява голям обхват от дейности:

- Организира и координира социално-превантивната дейност на територията на общината;
- Съдейства на лицата, излезли от социално-педагогическите интернати, от възпитателните училища-интернати, от поправителните домове и приютите за безнадзорни деца;
- Следят отблизо поведението и развитието на малолетните и непълнолетните, излезли от възпитателните училища-интернати и поправителните домове;
- Подпомагат родителите, които срещат затруднения при възпитанието на децата си и др.

Община Асеновград, Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, съвместно със Сдружение с обществено полезна дейност “Устремени”, извършват дейности за социална интеграция на младежи в риск, и с осъществяването на проекта ще популяризират социални иновации за включване на целевата група. В Община Асеновград няма създаден младежки център и изучаването на добрите практики в управлението на младежки центрове ще изиграе съществена роля за социална интеграция на младежи в риск чрез създаване на младежки център¹⁰⁷.

Проект “Виртуална CV картотека”

Проект “Виртуална CV картотека” е идея, по чиято реализация работят членове на “Младежки обществен съвет” и Община Асеновград. Основната цел на проекта е да ангажира млади специалисти и образовани хора, които търсят работа, както и подобряване връзката между безработните младежи и бизнеса, който може да им предложи свободни позиции по специалностите им¹⁰⁸.

Младежки обществен съвет

Младежки обществен съвет включва млади хора, представители на различни политически и граждански сдружения, които желаят да се реализират младежки идеи и младежки потенциал. Младежкият обществен съвет има право на съвещателен глас, той се председателства от Кмета на Община Асеновград.

Подпомагане на двойки с репродуктивни проблеми

От 2012 г. община Асеновград подпомага финансово процедури и дейности по асистирана репродукция на семейства и двойки, живеещи на съпругески начала, с репродуктивни проблеми. След решение на Общинския съвет на всяка одобрена двойка се отпускат до 2000 лв. за процедури по ин витро.

Електронни услуги

Община Асеновград предоставя следните електронни услуги на гражданите на своята интернет страница¹⁰⁹ за:

- Гражданско състояние,
- Деловодни справки,
- Местни данъци и такси,
- Web регистри.

За бърза връзка с общината, гражданите могат да задават въпроси на нейната интернет страница. Въпросите се появяват в тази страница, заедно с отговора, даден от специалист, в рамките на 7 работни дни. Отговаря се само на въпроси, свързани с общината. Община Асеновград поддържа също така и Фейсбук профил.

Оценка на институционалното изпълнение

Оценката на институционалното изпълнение се гарантира от получаването на Етикет за иновации и добро управление на местно ниво.

Основни изводи

И при община Асеновград един от акцентите при провеждането на политики е развитие на административното обслужване. Като част от Стратегията за развитие на общината фокусът на

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

политиките попада и върху предприемането и прилагането на мерки за опазване на околната среда. Друга част от политиките на общината са свързани с принципите за добро управление за дългосрочно развитие и приемственост – тези политики са насочени към по-младото поколение. Развиват се два основни проекта в това отношение, проект “Виртуална СВ картотека” и създаването и развитието на Младежки център.

Община Ловеч

Стратегически цели на административното обслужване в Общинската администрация – Ловеч:

- Открито общуване и осигуряване на пълна и точна информация по достъпен и отзивчив начин на потребителите на административни услуги относно предоставяните от администрацията услуги и сроковете за тяхното изпълнение и улесняване и насърчаване достъпа до услуги чрез различни канали;
- Съвместна работа с други организации за предоставяне на усъвършенствани, комплексни услуги, съобразени с изискванията на потребителите;
- Изграждане на комуникационна връзка между администрацията и потребителите на услуги за отчитане на техните мнения и оплаквания и създаване на система за измерване удовлетвореността на клиентите;
- Постоянно усъвършенстване и подобряване качеството на работа при административното обслужване.

Откритост в управлението

Прозрачност в дейността на общинската администрация е постигната чрез ежеседмични пресконференции, изнесени приемни, информационни срещи на кмета на общината в населените места и кварталите на града за отчитане дейността на общинската администрация и дейността на обществени органи като: Обществен съвет за ред и сигурност, Областен съвет по наркотичните вещества в Община Ловеч, Местен консултативен съвет по охрана на горите, дивеча и рибата, Обществен съвет за упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане. За постигане на прозрачно управление на сайта на общината се качват ежемесечни отчети по разходването на общинския бюджет. Сесиите на Общински съвет Ловеч се записват на видео и са налични на страницата на общината.

Гарант за добро и ефективно управление на община Ловеч е добре работещата система за вътрешен и външен контрол на дейността на общинската администрация чрез прилагане на СФУК, присъдения и препотвърден кредитен рейтинг и притежаването на сертификат “Община готова за бизнес” от ФРМС.

Прозрачността в дейността на Общинския съвет гарантира възможността на гражданите да участват в управлението на общината, но участието им не е в достатъчна степен активно. Има какво да се желае по отношение прякото участие на гражданите при разработване и отчитане изпълнението на бюджета и стратегическите документи на администрацията. В общината работят 37 структури на гражданското общество, като: **младежки информационно – консултантски център**, туристическо дружество “Стратеш”, сдружение за общественополезна дейност “Екомисия 21 век”, сдружение за насърчаване на икономическото развитие в регион Ловеч.

Качество на административната дейност

За гарантиране спазването на принципите на добро управление Община Ловеч е разработила и приела вътрешни нормативни документи. Сред тях *Устройствен правилник на общинска администрация Ловеч*, *Вътрешни правила за реда и условията на кандидатстване и постъпване на работа на служители в Общинска администрация*, *Етичен кодекс*, *Харта на клиента*, *Счетоводна политика*. Хартата на клиента на административни услуги се създава на основа *Стратегията за модернизирание на държавната администрация*. Тази Харта е утвърдена от Кмета на Община Ловеч със заповеди и е публикувана на интернет страницата на общината.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

БЕЛОСЛАВ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Общинска администрация Ловеч е разработила и внедрила система за управление на качеството в съответствие със стандарт ISO 9001:2008 и система за управление на околната среда, в съответствие със стандарта ISO 14001:2004. В резултат на провежданата политика по качеството и ефективно действащата система по управление на качеството, общинската администрация цели да постигне подобрене на дейността си и да спечели доверието и уважението на своите клиенти.

Иновации за по-ефективно управление

Чрез Център за услуги и информация на гражданите община Ловеч предоставя административни услуги на гражданите. Те включват както Достъп до обществена информация така и:

- Административни услуги по гражданска регистрация и актосъстояние;
- Регистър Етажна собственост;
- Устройство на територията;
- Административни услуги;
- Комплексни административни услуги;
- Общинска собственост;
- Социални дейности и здравеопазване;
- Търговия, туризъм и транспорт;
- Финанси.

Общинска администрация Ловеч се ангажира да осигури достъпност на този портал за максимално широка група потребители независимо от използваните технологии и умения.

Активно се работи за подобряване на достъпността и използваемостта на този портал и в тази си дейност се придържа към наличните стандарти и добри практики. Чрез портала е осигурен достъп до публичните регистри на Община Ловеч.

Основни изводи

Консултативните съвети, създадени по инициатива на гражданското общество в общината, са пример за провеждани в миналото политики, които са довели до активно участие и включване на гражданите в дейностите на общинската администрация и управление. От направения преглед на институциите дотук, това е единствената институционална единица, в чието управление толкова активно се намесва гражданското общество и толкова активно участва в управлението на общината. Общината, подобно на повечето останали институции, акцентира върху развиването на процеса на предоставяне на административни услуги. Във връзка с това е създаден Център за услуги и информация на гражданите, чрез който се предоставят административните услуги на общината. За целите на развитие на административните услуги е създаването и на електронен портал за административни услуги, който в момента е в процес на утвърждаване по отношение на ползване от граждани. За разлика от местните институционални единици и подобно на институции като МОН и МРРБ, общината разполага с нарочни комуникационни канали за обратна връзка с граждани – телефонни и чрез електронни съобщения. Следва да се отбележи, че те обхващат както получаването на обратна връзка и търсене на информация във връзка с предоставянето на административни услуги, така и за всички теми и сфери, които са свързани с работата на общината.

Община Перник

Преди 5 години в едно свое изследване Съветът на Европа дефинира понятието “дружелюбна” общинска администрация, обхващащо следните характеристики:

- Гражданите са основна ценност;
- Кметът и служителите използват всички видове общуване с гражданите, като поемат инициативи за диалог с гражданите, бизнеса и т.н.;
- Непрекъснато търсят начини за подобряване на услугите;
- Общинските служители са дружелюбни;

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

• Общинската сграда е достъпна и гостоприемна – със светли помещения, с видна за всички информация, с ясни указателни табели и места за сядане и писане;
• Информацията за всички новости стига бързо и лесно до хората;
• Служителите имат удобно за гражданите работно време;
• Създадени са прости процедури за ползване на общинските услуги;
• На гражданите се предоставят брошури, информиращи за дейността на администрацията.
Община Перник е приела достъпността и ефективността на общинските услуги като основно изискване за **“отворената” община, която работи в полза на своите граждани.**

Иновации за по-ефективно управление

Електронни услуги

На портала <http://195.178.117.254/acswbq/>, срещу код за достъп, Общината предоставя е-услуги на своите граждани. За добър контакт с гражданите и прозрачно управление общинската администрация е осигурила **телефон за информация, жалби и сигнали.**

Интегриран Геоportal

На Интернет адрес <http://195.178.117.254/register/ChooseThemes.aspx> община Перник предоставя информация на гражданите по теми, свързани с устройството на територията на общината: основна карта, карта по собственост, общински имоти, защитени територии, и др.

Децентрализиране на услугите чрез Център за информация и услуги

Община Перник е подобрила услугите предимно за граждани и отделно за предприемачи и инвеститори чрез осигуряване на информация и предоставяне на общи административни услуги. Оптимизиран е процесът за предоставяне на услуги с цел по-качествено удовлетворяване на потребностите на гражданите, по-кратка продължителност на предоставяне на услугите и ограничаване на корупцията.

Създаден е наръчник, проведена е информационна кампания и са осигурени специализиран софтуер и хардуер за Центъра за информация и услуги. Резултатът е ясно определяне на структурата и разпределение на задачите, добре функциониращ работен екип, определени функционални и технически изисквания и събрани всички необходими данни.

Обучение на служителите

Обучението на служителите е един от най-важните показатели за наличие на иновации и развитие. Подготовката и поддържането на висококвалифицирани експерти по управление на проекти е много важен и съществен момент. Служители от община Перник са включени в редица обучения по европейски и други проекти.

Портал “Попитай”

Създадена е възможност гражданите на общината да отправят своя въпрос към отделите на Община Перник¹¹⁵.

Консултативен съвет по младежка политика към община Перник

Консултативният съвет за младежка политика /КСМП/ е обществен консултативен орган към кмета на община Перник по въпросите на местната младежка политика. В състава на КСМП влизат представители на неправителствени организации с равни права и възможности за участие.

Основни изводи

Без да прави изключение, община Перник се фокусира върху предоставянето и развитието на административните услуги. За целта е създаден електронен портал, чрез който се предоставят електронни услуги. Създаденият център за административни услуги също така е насочен към качествено предоставяне на административни услуги. Общината предоставя достъп и до електронен Гео-портал, който също може да бъде разглеждан като вид информационна услуга, предоставян от общината. В този смисъл, общината прави допълнителна крачка, тъй като подобно на община Лион, включва към услугите си, макар и не в същия контекст, допълнителен елемент. Той носи не само информативната сама по себе си стойност, но също така засилва интереса и гражданското участие. Специалният портал “Попитай” е един от почти задължителните елементи

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПИЕВА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

на всяка действаща публична институция за целите на обратна връзка. Както беше коментирано по-рано, тези типове комуникационни канали са свързани с редица принципи на доброто управление, сред които са гражданско участие, отзивчивост, отчетност, отвореност.

Извеждане на модел на доброто управление на местно ниво

Всяка община има своя специфика поради размер, географско положение, демография, икономическо развитие и др. Постигането на добро управление и удовлетвореност на гражданите на ниво община се постига чрез активно включване на гражданите в управлението, както е във всички изследвани европейски общини и чрез активни публично– частни партньорства. Грижата за клиента, и то за всеки клиент, е основен елемент от работата на общинските структури.

При анализа на управленските практики на шестте общини в държави членки на ЕС прави впечатление фактът, че всяка успешна община е приела корпоративен подход в управлението и приема и третира гражданите си като клиенти. Това води до постигане на интегритет между общинските власти и жителите, и до постигане на комфортна среда за гражданите.

Европейски практики, които не са намерили приложение в българските общини са: създаване на дългосрочни визии за развитие на градове и квартали, граждански панели, предлагане на изцяло дигитализирани услуги, граждански университети и много други. Прави впечатление, че нито една от изследваните български общини няма създаден капацитет за предоставяне на услуги за чужденци, както например е в изследваните европейски такива.

Посочените практики от европейските общини не са невъзможни за прилагане, но се изисква капацитет на местно ниво, инициативност и упоритост.

Доброто управление е необходимо изискване за всички нива на публичната администрация. На местно ниво то е от фундаментално значение поради факта, че местното управление е най-близо до гражданите и им предоставя основни за техния живот услуги, а и точно на това ниво те могат да усетят ясно принадлежността си към предприемането на действия в полза на обществото като цяло. Гражданите винаги имат силен интерес към доброто управление. Те очакват и заслужават добро качество на услугите, местни власти, които чуват и вземат предвид техните нужди и въпроси, и добра среда за живеене. Те имат право да знаят дали стандартите, по които работи тяхната община, отговарят на европейските. Те също така имат полза от общината им да се стреми да подобрява своята дейност. Гражданите искат да живеят в добре управлявана община.

Добър модел на местно управление лесно може да бъде въведен чрез прилагане на Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво (Стратегията) на Съвета на Европа (СЕ). Елемент от изпълнението на тази Стратегия е присъждането на Европейски Етикет за иновации и добро управление на местни власти (Етикета), доказали прилагането на принципите за добро управление на местно ниво. Ако общината иска да получи т. нар. “Европейски етикет за добро управление”, тя трябва да представи кандидатурата си пред Националната платформа и да отговаря на критерии за оценка, които ще бъдат оценявани на базата на:

- Матрицата за оценка на дейността на общината (бенчмарк);
- Резултатите от проучване на мнението на гражданите (Въпросник за гражданите);
- Резултатите от проучване на мнението на изборните представители (Въпросник за изборните представители).
- Възможна е и допълнителна проверка на място на получените от проучванията резултати.

Принципите, заложи в етикета и разработената матрица за проследяване успешното спазване на тези принципи представляват утвърден модел за добро управление на местно ниво.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Примери на различни организационни форми, осигуряващи активно включване и участие на гражданите в местното самоуправление

Граждански консултации

Гражданските консултации представляват добре структурирани прояви, на които участниците обсъждат различни въпроси на пленарни заседания или в по-малки работни групи.

В работни групи или на пленарни заседания гражданите обсъждат даден въпрос и се стремят да формулират възможни решения. Дискусиите се подпомагат от професионални водещи, които съдействат за постигането на консенсус в групата. Ползват се също така съвременни технологии, например система за електронно гласуване. Тъй като обсъжданията се водят от професионалисти и се провеждат в малки групи, обикновено от по 8–12 души, всеки гражданин има възможност да вземе участие и да изрази своето мнение. Предложенията, формулирани в отделните работни групи, се обобщават от редакционен екип и се внасят за гласуване на пленарни заседания, след което се пристъпва към следващия етап на обсъждане. Гражданските консултации могат да бъдат обогатени с творчески елемент или със съвместни дейности, които да ги направят по-привлекателни и продуктивни. Експерти и други заинтересовани страни също могат да бъдат включени в дискусиите.

Гражданско жури

(граждански панел, панел за граждански контрол, звено за планиране, граждански форум)

Гражданското жури, което включва представителна извадка граждани, дава възможност да бъдат формулирани обосновани препоръки относно конкретна дейност или проблем, на който трябва да бъде намерено решение.

Гражданското жури следва модела на съдебното, в което обикновени граждани без специална подготовка обсъждат представените пред тях доказателства и стигат до единно решение или препоръка. Обсъжданията се провеждат по предварително определен кръг от въпроси и се подпомагат от професионален водещ, който обаче не се намесва в дискусиите. Гражданите имат достъп до експерти, които предлагат различни гледни точки. Журито изслушва представените от експертите доказателства и има право да поиска от тях допълнителни разяснения.

Въз основа на получената информация журито разработва препоръки за конкретни мерки. Често пъти изборът на експерти и кръгът от въпроси, които ще бъдат поставени на обсъждане, се определят от консултативен съвет.

Подходът е близък до метода Planungszelle (звено за планиране) с тази разлика, че при него гражданите разработват алтернативни политики и дават препоръки за действията, които биха довели до тяхното приемане, докато при гражданското жури участниците избират между три или четири предварително разработени политики.

Консенсусна конференция

(конференция за постигане на консенсус, гражданска конференция, публичен форум)

Консенсусните конференции са въведени за първи път в Дания като средство за оценка на въздействието на различни технологии. Стотици такива конференции са проведени в Европа и САЩ, като методът е най-разпространен в Дания.

Консенсусните конференции представляват разновидност на гражданското жури. Хора, избрани на случаен принцип – обикновено между 10 и 30 души, – разработват набор от въпроси по даден, често пъти противоречив проблем, които след това поставят пред експерти. Въз основа на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

получената информация участниците в конференцията приемат съвместен доклад, който включва конкретни препоръки и се представя пред широката общественост. Гражданите са ползват с пълна свобода при формулирането на проблема и избора на експерти. Те водят дискусиите самостоятелно и са в центъра на целия процес. Разработват набора от въпроси, избират експерти и излизат с конкретни заключения. Въпреки че наименованието на метода предполага консенсус, окончателният доклад не е задължително да отразява единодушното мнение на участниците – допуска се гражданите да изразят различни и дори противоположни позиции. Целият процес обикновено отнема три месеца, за подготовката на конференцията са нужни две съботи и недели, а самата конференция, на която гражданите се допитват до експерти и изготвят доклада, обикновено продължава четири дни.

Гласуване в съвещателни групи

Гласуването в съвещателни групи е метод, който измерва промените в нагласите на дадена група хора с цел да изведе заключения за обществените нагласи.

На представителна извадка граждани се задава набор от въпроси, които впоследствие се обсъждат в едnodневна или двудневна дискусия. На този форум участниците получават информационни материали и обсъждат поставените въпроси в малки групи, подпомагани от професионални водещи. След това разговарят с експерти и политически лидери по темите, които са обсъдили в групите. В края на събитието участниците отново отговарят на въпросите, които са им били зададени в началото, за да се установи до каква степен мнението им се е променило. Въз основа на резултатите се правят заключения за евентуалните промени в обществените нагласи, които биха могли да бъдат постигнати, ако хората имаха възможност да се информират по-добре и да се ангажират по-пряко с проблемите.

Фокус-групи

Този метод е заимстван от маркетинговите проучвания и предвижда сформиранието на малка група от хора за установяване на техните предпочитания. Фокус-групите дават представа за различните гледни точки, интереси и възгледи на участниците, като благодарение на неформалната обстановка по време на обсъжданията хората обикновено отговарят много искрено и открито.

Фокус-групите обикновено се провеждат с малка извадка от хора, от които се изисква да дадат своето мнение по определен продукт или проблем. Мнението, предпочитанията и изборът на участниците се установяват чрез индивидуални интервюта и групови дискусии. Неформалният характер на обсъжданията допринася за откритостта и искреността на изразените мнения.

Фокус-групите имат широко приложение в различни области, включително и в разработването на политики (напр. от американското правителство), в развитието на определен продукт, както и за набиране на информация в областта на социалните науки и градското планиране.

Конференции за планиране на бъдещето

Конференциите за планиране на бъдещето представляват подпомаган от професионалист процес, който обхваща голяма група от хора и преминава през няколко етапа.

Участниците – в идеалния случай 64 души – се разделят на 8 групи от по 8 човека и чрез дискусия постигат съгласие относно дадено желано бъдещо положение. Разнообразните интереси, ценности и опит, които участниците споделят при така създадената организация, дават възможност да се разработи обща визия за бъдещето. Дискусионните групи се подпомагат от водещи, които оказват съответната помощ, без да влияят върху същината на дискусията. Обсъжданията протичат на 5 етапа: размисли за миналото, анализ на настоящето, развитие и визуализация на бъдещето, очертаване на сферите, в които мненията са сходни или се припокриват, планиране на конкретни стъпки и мерки.

www.eufunds.bg

Договор № BG05SFOP001-2.025-0003-C01, Проект „Повишаване ролята и отговорностите на гражданите в демократичното развитие на местно ниво в община Белослав“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Технология на отвореното пространство

Технологията на отвореното пространство е развита през 80-те години на XX в. и представлява напълно свободен формат за провеждане на дискусия в големи групи. Нито темите, нито дневният ред са предварително обявени – те се определят от самите участници в хода на работния процес.

В началото на дискусията към всеки участник се отправя покана да сформира и ръководи работна група по тема, която представлява интерес за него. Работата в групата изцяло зависи от участниците в нея, от които се изисква единствено да се придържат към четири принципа:

- Всеки е добре дошъл да се присъедини.
- Каквото и да се случи, не би могло да стане по друг начин.
- Когато и да започне работата, винаги е навреме.
- Когато приключи, няма връщане назад.

Резултатите от работните групи се документират, размножават и в края на дискусията се разпространяват сред всички участници. Заключителната сесия дава възможност да се определят приоритети и да се набележат конкретни действия. Този метод предполага голяма активност от страна на участниците, тъй като съдържанието и крайният резултат зависят изцяло от тях.

Нагледно планиране

(общностно планиране, изложби на граждани)

Нагледното планиране е метод, който често се използва при градското планиране. Става дума за полуструктуриран, ориентиран към общността процес, който мобилизира гражданите и ги насърчава да се включат активно в развитието и подобряването на градската среда. Участниците в нагледното планиране идентифицират проблеми и недостатъци в населеното място или в общността, в която живеят, разработват идеи и набелязват възможни подобрения, които биха могли да се направят с неизползвани до момента ресурси.

Кръгли маси

Кръглите маси имат някои общи характеристики с методите за определяне на правила чрез преговори, но дават повече свобода при избора на формат. Кръглите маси между експерти например дават възможност да бъдат изразени различни мнения по даден въпрос в по-свободна дискусия. Въпреки че участието на гражданското общество не е задължително, често в подобни дискусии участват различни граждански организации. За разлика от методите за определяне на правила чрез преговори, кръглите маси нямат за цел постигането на официално споразумение с правна сила, въпреки че на практика договореностите, постигнати на кръгла маса, по-късно придобиват правен формат и се превръщат в законоустановени правила.

Първо група представители на общността се събира и построява триизмерен модел на съответния град/район/квартал, който бива изложен на различни места, така че да се види от всички. След това се набелязват свободните ресурси и хора с различни умения от общността и се организира дискусия, на която се предлагат възможни промени с оглед на наличните ресурси. До края на дискусията обикновено постъпват около 300 предложения за възможни промени. Впоследствие участниците определят приоритети и разработват планове за действие, разделени в няколко работни групи.

Поради отворения си формат методът на кръглата маса предполага различен брой участници, различна продължителност, различни етапи и резултати. По същество кръглата маса е вид дискусия с предварително избрани участници, на която даден въпрос се обсъжда със съдействието на водещ. Понякога на обсъжданията присъства и публика.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ФОНДАЦИЯ
„НИКОПАВКА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Поради гъвкавия си формат кръглите маси се провеждат навсякъде, включително и в Комисията по финанси на Американския сенат, който организира кръгла маса за обсъждане на финансовите аспекти на новата здравна реформа в САЩ.

Семинари за разработване на възможни сценарии

Семинарите за разработване на възможни сценарии позволяват да се предвидят евентуалните бъдещи развития на даден проблем. Техниката за разработване на сценарии се прилага както в икономиката, така и в технологичния и социалния сектор.

Подобни семинари са ефективно средство за идентифициране на възможни бъдещи развития и планиране на действия въз основа на направените предвиждания. Въпреки че невинаги е необходимо, обикновено е от полза участниците в семинара да имат интерес към конкретната тема или да притежават предишен опит и специализирани познания, за да могат да участват пълноценно.

Най-напред се прави анализ на настоящото състояние, след което се събира ключова информация и се набелязват факторите, които могат да окажат влияние за в бъдеще – какво би се случило, ако се промени това или онова, какво влияние оказва единият проблем върху другия, как би могъл даден фактор или институция да наруши естествения ход на събитията и т.н. Отчитайки влиянието на тези фактори заедно и поотделно, участниците правят предвиждания за бъдещето в зависимост от ефекта, който даден фактор или тенденция биха могли да окажат върху развитието на процеса.

Както стана ясно, Европейският съюз разполага с механизми, чрез които се стреми да ангажира гражданите в процеса на вземане на решения, но те не дават желаните резултати, еднопосочни са и са концентрирани върху гарантиране на гражданските права. Тези механизми не създават условия за реален диалог с гражданите, чрез който те биха могли да изразят своите виждания и да допринесат за развитието на европейското бъдеще.

Настоящият проект има за цел да компенсира недостатъците на установените официални механизми и да идентифицира начините, по които европейските граждани биха желали да се включат във вземането на решения. За постигането на тази цел се проучва мнението на гражданите, за да се установи как те биха искали европейските институции да се допитват до тях. Наред с това проектът си поставя за задача да разбере каква обратна връзка очакват да получат гражданите, за да се уверят, че мнението им действително се зачита, и с какви механизми би могло да се постигне всичко това.

